

گزارش راهبردی بررسی ابزارهای سیاست‌گذاری ترویج و تعمیم ورزش همگانی (مطالعه تطبیقی)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شماره مسلسل: ۱۹۲۹۴
کد موضوعی: ۲۷۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

تاریخ انتشار:
۱۴۰۲/۷/۹

عنوان گزارش:

گزارش راهبردی بررسی ابزارهای سیاستگذاری ترویج
و تعمیم ورزش همگانی (مطالعه تطبیقی)

نام دفتر:

مطالعات فرهنگ و آموزش (گروه ورزش، میراث فرهنگی و گردشگری)

تهیه و تدوین:
صادق رنجبر

ناظران علمی:
موسی بیات، غلامرضا شعبانی بهار

اظهار نظر کنندگان خارج از مرکز:
مهدی شهبازی، اکبر فرید فتحی، صابر مهري

گرافیک و صفحه آرایی:
سیده فاطمه ابوطالبي

ویراستار ادبی:
شیوا اسکندری

واژه‌های کلیدی:
۱. ورزش همگانی
۲. مطالعه تطبیقی
۳. ابزارهای سیاستگذاری
۴. ترویج و تعمیم ورزش همگانی

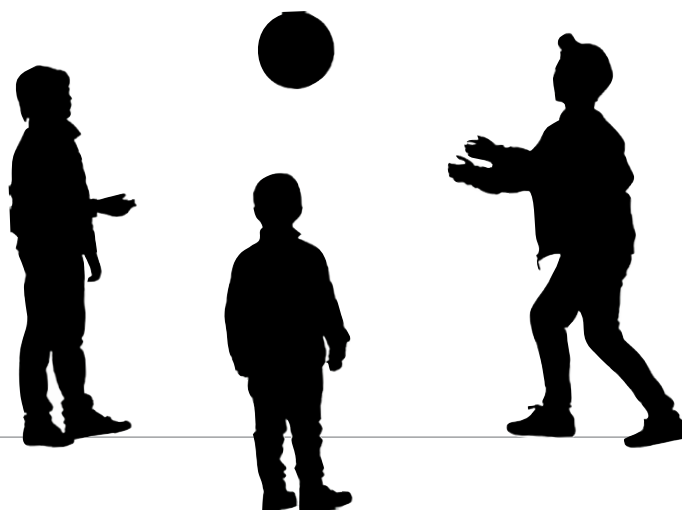

فهرست مطالب

چکیده.....	۶
خلاصه مدیریتی.....	۷
۱. مقدمه و بیان مسئله.....	۷
۲. اهمیت ورزش همگانی و وضعیت آن در کشور.....	۸
۳. ساختار و سیاست‌های عملیاتی ورزش همگانی کشور.....	۹
۴. روش و شاخص‌های انتخاب کشورها.....	۹
۵. وضعیت موجود ورزش همگانی در کشورهای منتخب.....	۹
۶. ساختار و سیاست‌های عملیاتی ورزش همگانی در کشورهای منتخب.....	۱۰
۷. کشورهای منتخب اروپایی (فنلاند، لوکزامبورگ، هلند، سوئد و دانمارک).....	۱۶
منابع و مآخذ.....	۲۶

فهرست جداول و نمودار

جدول ۱. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی استرالیا.....	۱۱
جدول ۲. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی کانادا.....	۱۳
جدول ۳. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی آمریکا.....	۱۴
جدول ۴. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی ژاپن.....	۱۵
جدول ۵. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی فنلاند.....	۱۷
جدول ۶. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی لوکزامبورگ.....	۱۹
جدول ۷. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی هلند.....	۲۰
جدول ۸. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی سوئد.....	۲۱
جدول ۹. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی دانمارک.....	۲۳
نمودار ۱. مقایسه میزان مشارکت ورزشی در کشورهای منتخب و ایران برحسب درصد.....	۲۴

گزارش راهبردی بررسی ابزارهای سیاستگذاری ترویج و تعمیم ورزش همگانی (مطالعه تطبیقی)

چکیده

فاصله زیادی دارد. بنابراین یکی از راهکارهای مهم، اقتباس گرفتن از سیاست‌ها و روش‌هایی است که کشورهای موفق در زمینه توسعه ورزش همگانی اتخاذ کرده‌اند. در این گزارش براساس شاخص کیفیت زندگی، درصد مشارکت ورزشی و همچنین پراکندگی قاره‌ای کشورها، ابزارهای سیاستگذاری ترویج ورزش همگانی در ۹ کشور استرالیا، کانادا، آمریکا، ژاپن، فنلاند، لوکزامبورگ، هلند، سوئد و دانمارک مورد مطالعه قرار گرفت. وجود سازمان مستقل و هماهنگ کننده با سازوکار ملی مشخص در حیطه ورزش همگانی، وجود برنامه‌های ملی در جهت توسعه ورزش همگانی با زمان بندی مشخص، نقش برجسته شهرداری‌ها، توجه ویژه به باشگاه‌های ورزشی محلی، توجه ویژه به ورزش کودکان و ورزش دانش آموزی، اختصاص بودجه قابل توجه و وجود مشوق‌ها (مانند اعطای گواهینامه ملی ورزش) و طرح‌های ملی (مانند طرح‌های ورزشی مختص مدارس، یارانه‌های ورزشی، کمپین‌ها، اعطای تسهیلات ورزشی و ...) از جمله مهم‌ترین معیارهای مشترک استخراج شده از تطبیق ابزارهای قانونی و سیاستی ترویج ورزش همگانی در کشورهای منتخب بود.

ورزش همگانی یا مشارکت ورزشی در همه رده‌های سنی (جمعیت عموم) و در هر سطح از توانایی (جمعیت‌های خاص) به سلامت جسمانی، روان‌شناختی و عاطفی افراد کمک قابل توجهی می‌کند. رویکردهای مختلف در ذیل مفهوم ورزش همگانی اشاره به دسترسی پذیری ورزش (سرانه اماکن ورزشی) و مشارکت ورزشی افراد جامعه دارد. طبق مطالعات و گزارش‌های اظهار شده وضعیت ورزش همگانی در کشور از نظر مشارکت ورزشی و پیامدهای ناشی از آن در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. پیش‌بینی می‌شود کم‌ترکی در ایران در سال ۱۴۰۵ در بخش مردان ۷۶ درصد و در بخش بانوان به ۸۳ درصد افزایش می‌یابد. همچنین وضعیت ورزش همگانی در کشور از نظر دسترسی پذیری به ورزش در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. طبق گزارش‌ها سرانه اماکن ورزشی هر ایرانی معادل ۷۰ سانتی‌متر مربع اعلام شده است که در برخی استان‌ها این مقدار به ۴۰ سانتی‌متر مربع هم می‌رسد. تاکنون در جهت شناسایی موانع توسعه ورزش همگانی در ایران مطالعات خوبی صورت گرفته و بیشتر موانع در دو سطح موانع ساختاری و مدیریتی مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. به‌رغم تلاش‌ها و برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته همچنان وضعیت ورزش همگانی در کشور با شرایط مطلوب

« خلاصه مدیریتی

بیان / شرح مسئله

مسئله کم تحرکی و پیامدهای منفی آن نه تنها در ایران بلکه در سایر نقاط جهان نگرانی‌های فزاینده‌ای ایجاد کرده است. با وجود برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته و تلاش‌های انجام شده همچنان وضعیت ورزش همگانی در کشور از نظر مشارکت ورزشی و دسترسی پذیری به ورزش، با شرایط مطلوب فاصله زیادی دارد. بنابراین یکی از راهکارهای مهم اقتباس از سیاست‌ها و روش‌هایی است که کشورهای موفق در این زمینه اتخاذ کرده‌اند.

نقطه نظرات / یافته‌های کلیدی

■ به‌طور کلی در کشورهای منتخب قوانین و سیاست‌هایی که با هدف ترویج ورزش همگانی وضع شده است، معمولاً بر چند حوزه کلیدی زیر ساخت، آموزش، مشوق‌های مالی و برنامه‌ها تمرکز دارد.

■ نتایج حاصل از تطبیق ابزارهای قانونی و سیاستی ترویج ورزش همگانی در کشورهای منتخب نشان می‌دهد که تقریباً در همه کشورها سیاست‌های ورزش همگانی از بالاترین نهاد ورزشی حاکم نشئت می‌گیرد و اجرای سیاست‌ها از طریق مجاری محلی به‌ویژه شهرداری‌هاست.

■ در اکثر کشورها در خصوص ترویج ورزش و فعالیت ورزشی قانون مشخص وجود دارد.

■ در اغلب کشورهای موفق سیاستگذاری‌ها در حوزه ورزش با اولویت ورزش همگانی است (اختصاص بودجه قابل توجه) و ستون و محور ورزش همگانی نیز ورزش دانش آموزی و ورزش باشگاهی محلی است.

■ در همه کشورهای مورد مطالعه به‌غیر از آمریکا برنامه‌های ملی در جهت توسعه ورزش همگانی با اهداف، چشم‌اندازها و استانداردهای مشخص وجود دارد.

■ در همه کشورهای مورد مطالعه، کودکان و جوانان جزو اولویت هستند و از این‌رو از طریق آموزش، ورزش به فرهنگ تبدیل شده است.

■ وجود مشوق‌ها (مانند اعطای گواهینامه ملی ورزش) و طرح‌های ملی (مانند طرح‌های ورزشی مختص مدارس، یارانه‌های ورزشی، کمپین‌ها، اعطای تسهیلات ورزشی و ...) نیز از جمله ابزارهای موفق در جهت ترویج ورزش همگانی در اغلب کشورهاست.

پیشنهاد راهکار تقنینی، نظارتی یا سیاستی

- تدوین قانون مشارکت ورزشی،

- تدوین برنامه و طرح‌های ملی سیاستی و عملیاتی به شرح زیر:

* تدوین برنامه ملی فعالیت بدنی با چشم‌انداز مشخص،

* طرح ملی یادگیری یک ورزش خاص (مانند شنا) برای نوجوانان،

* طرح ملی ورزش مهارتی رایگان (در محلات، ادارات و دانشگاه‌ها)،

* طرح ملی ورزش بانوان و سالمندان،

* تدوین بسته تقنینی پایش فعالیت بدنی،

* اقدام‌های حمایتی در راستای تنظیم تخفیف یا معافیت بیمه‌ای باشگاه‌ها و اماکن ورزشی.

۱. مقدمه و بیان مسئله

کم تحرکی به دلیل تغییر الگوهای رفت و آمد، افزایش بی‌رویه از تکنولوژی و توسعه شهرنشینی به یک مسئله مهم جهانی تبدیل شده است؛ چراکه کم تحرکی با بیماری‌های مختلفی همچون؛ بیماری‌های قلبی-عروقی؛ دیابت، پرفشارخونی؛ سرطان روده و سینه و همچنین با مشکلاتی مانند چاقی و کاهش بازدهی افراد در ارتباط است. بنابراین ارتقای فعالیت‌های بدنی و به‌طور کلی گسترش ورزش در بین عموم مردم یا به‌عبارتی دیگر توسعه ورزش همگانی به‌عنوان یک راه‌حل پیشگیرانه در راستای ارتقای سلامت جسمی و روان‌شناختی همواره مورد توجه اکثر کشورها و نهادهای جهانی است. در ایران به‌رغم برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته و تلاش‌های انجام شده همچنان وضعیت ورزش همگانی از نظر مشارکت ورزشی و دسترسی پذیری به ورزش، با شرایط مطلوب فاصله زیادی دارد. بنابراین یکی از راهکارهای مهم اقتباس گرفتن از سیاست‌ها و روش‌هایی است که کشورهای موفق در این زمینه اتخاذ کرده‌اند. بررسی تجربه و سیاست‌های عملیاتی کشورهای موفق و تطبیق آن با شرایط محیطی، اجتماعی و فرهنگی کشور می‌تواند راهکارهای مناسبی را برای ترویج و توسعه ورزش همگانی فراهم آورد.

۲. اهمیت ورزش همگانی و وضعیت آن در کشور

جدی در جامعه ایرانی بوده است. طبق مطالعات انجام شده، در جامعه ایران، از کم‌تحرکی و پیامدهای منفی آن مانند چاقی و اضافه وزن به عنوان یک مشکل جدی نام برده شده است و برخی مطالعات شیوع چاقی و اضافه وزن را تا ۴۵ درصد گزارش داده‌اند {۵، ۶}. بنابراین طبق گزارش‌ها و مطالعات صورت گرفته وضعیت ورزش همگانی در کشور از نظر مشارکت ورزشی و پیامدهای ناشی از آن در وضعیت نامطلوبی قرار دارد.

بُعد دیگر ورزش همگانی دسترسی پذیری ورزش است. براساس آمار فدراسیون ورزش‌های همگانی (۱۴۰۱)، سرانه اماکن ورزشی هر ایرانی معادل ۷۰ سانتی‌متر مربع گزارش شده است که در برخی استان‌ها این مقدار به ۴۰ سانتی‌متر مربع هم می‌رسد {۶}. همچنین براساس گزارش خبرگزاری دولت (۱۴۰۱) حدود ۶ هزار طرح نیمه‌تمام ورزشی که بعضاً در طول یک دهه نیز تکمیل نشده‌اند، در کشور وجود دارد که برای تکمیل این تعداد طرح‌های ورزشی نیمه‌تمام به بیش از ۵۰ هزار میلیارد تومان اعتبار نیاز است در حالی که بودجه عمرانی وزارت ورزش و جوانان تا سال ۱۴۰۱ سالیانه حدود ۲ هزار میلیارد تومان بوده است. همچنین طبق گزارش مذکور دولت توانسته تا پایان سال ۱۴۰۱ برای اتمام ۱۰۰۰ طرح برنامه‌ریزی کند {۷}.

کمبود اماکن و فضاهای ورزشی در کشور یک مسئله جدی است و سرانه اماکن ورزشی در یک دهه گذشته بین ۵۰ تا ۸۰ سانتی‌متر مربع در نوسان بوده است {۴}.

بنابراین از نظر دسترسی پذیری به ورزش و سرانه اماکن ورزشی نیز ورزش همگانی کشور در وضعیت نامطلوبی قرار دارد.

از طرفی همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد میزان مشارکت ورزشی در کشور بسیار پایین گزارش شده است به طوری که برخی مطالعات اذعان کرده‌اند ۹۰ درصد ایرانیان فعالیت حرکتی کافی ندارند {۸}. با وجود تلاش‌ها و برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته همچنان وضعیت ورزش همگانی در کشور با شرایط مطلوب فاصله زیادی دارد.

۳. ساختار و سیاست‌های عملیاتی ورزش همگانی کشور

شناسایی موانع توسعه ورزش همگانی در ایران انجام شده و بیشتر موانع در دو سطح موانع ساختاری و مدیریتی مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

از سال ۱۳۶۸ تاکنون نیز در برنامه‌های توسعه شش‌گانه به بحث ورزش و تربیت بدنی پرداخته شده است. در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (۱۴۰۱) که براساس آن محتوای برنامه‌های شش‌گانه توسعه در حوزه تربیت بدنی و ورزش تحلیل و ارزیابی شده است، مهم‌ترین ضعف‌ها و آسیب‌های قوانین را شامل: کلی بودن برخی مواد و

ورزش بخشی جدایی‌ناپذیر از جوامع پیشرفته است. سالیانه میلیون‌ها کودک و بزرگسال در فعالیت‌های ورزشی و همچنین در رویدادهای ورزشی شرکت می‌کنند. مشارکت ورزشی در همه رده‌های سنی (جمعیت عموم) و در هر سطح از توانایی (جمعیت‌های خاص) به سلامت جسمانی، روان‌شناختی و عاطفی افراد کمک بسیاری می‌کند. همچنین اقتصاد ورزش در تولید ناخالص داخلی کشورها (GDP) سهیم است. به طور مثال این مقدار در استرالیا معادل ۲ تا ۳ درصد تولید ناخالص داخلی است {۱ و ۲}.

تحقق ورزش همگانی^۱ در سراسر جهان یک چالش بزرگ برای سازمان‌های ورزشی و سیاستگذاران محسوب می‌شود. ورزش همگانی یک مفهوم فراگیر^۲ است که طیفی از معانی و اعمال را در بر می‌گیرد. ورزش همگانی طبق تعریف اولیه پیر دو کوبرتن عبارت است از اینکه هر انسانی در هر جایی بتواند به ورزش مورد علاقه خود بپردازد {۳}. رویکردهای مختلف در ذیل مفهوم ورزش همگانی به دسترسی پذیری ورزش و مشارکت ورزشی افراد جامعه اشاره دارد {۴}.

جهان در سال ۱۳۹۸ (۲۰۲۰ میلادی) با یک اپیدمی گسترده ناشی از ویروس کرونا مواجه شد. از این رو دولت‌ها جهت کنترل کرونا به ناچار محدودیت‌های شدیدی را اعمال کردند. در ایران نیز محدودیت‌های کرونایی از اسفند ۱۳۹۸ شروع و تقریباً تا فروردین ۱۴۰۱ ادامه داشت. این محدودیت‌ها تأثیر بسیار زیادی بر مشارکت ورزشی و سطح فعالیت افراد جامعه داشت و علاوه بر مشکلات موجود در وضعیت ورزش همگانی یک مشکل جدی دیگر نیز در حوزه مشارکت و برنامه‌ریزی‌های ورزشی ایجاد کرد.

در مرداد ۱۴۰۱ طبق اظهارات رئیس وقت فدراسیون ورزش همگانی براساس وضع موجود و آمار ۷۰ درصدی در کم‌تحرکی، وضعیت پیش‌بینی کم‌تحرکی در ایران در سال ۱۴۰۵ در بخش مردان ۷۶ درصد و در بخش بانوان به ۸۳ درصد افزایش می‌یابد {۵}.

مشارکت ورزشی به عنوان یک بُعد مهم از ورزش همگانی همواره مسئله‌ای

1. Sport-for-All
2. Umbrella Concept

در حالی که طبق گزارش‌ها، کارکنان دستگاه‌های اجرایی حدود چهار میلیون نفر هستند که با احتساب جمعیت کارگران رسمی و غیررسمی تعداد کل کارکنان به ۲۰ میلیون نفر می‌رسد و جمعیت دانشجویی کشور نیز هم‌اکنون حدود دو میلیون و ۲۰۰ هزار نفر است. به علاوه در برنامه شش‌گانه توسعه نسبت به توانمندسازی منابع انسانی غفلت جدی شده است و برخی پتانسیل‌های ورزشی مانند بازی‌های بومی و محلی نادیده گرفته شده است {۸}.

به‌رغم برنامه‌ریزی‌ها و تلاش‌های انجام شده همچنان وضعیت ورزش همگانی در کشور از نظر مشارکت ورزشی و دسترسی پذیری به ورزش، با شرایط مطلوب فاصله زیادی دارد.

بندها، اجرایی نبودن و مبهم بودن غالب مواد و بندها و نظارت‌پذیر نبودن غالب مواد و بندها گزارش می‌دهد {۸}.

به‌طور مثال در برنامه چهارم توسعه (۱۳۸۸-۱۳۸۴) قانونگذار صراحتاً دولت را موظف کرده است که سرانه فضاهای ورزشی (سرپوشیده و روباز) را به‌ازای هر فرد، حداقل به یک متر مربع تا پایان برنامه افزایش دهد اما با گذشت بیش از یک دهه هنوز سرانه اماکن ورزشی در کشور طبق گزارش‌ها بین ۷۰ تا ۸۰ سانتی متر مربع به‌ازای هر فرد است.

در بررسی برنامه شش‌گانه توسعه فقط در برنامه چهارم به ورزش دانشجویی و ورزش کارکنان اشاره شده است و در سایر برنامه‌ها هیچ اشاره‌ای نسبت به ورزش دانشجویی و ورزش کارکنان نشده است.

۴. روش و شاخص‌های انتخاب کشورها

ورزشی یا فضاهای عمومی و طبیعی صورت پذیرد. طبق توصیه سازمان جهانی بهداشت^۲ به منظور نیل به اهداف سلامت جسمانی و روانشناختی همه بزرگسالان باید حداقل در طول هفته ۱۵۰ تا ۳۰۰ دقیقه فعالیت هوازی متوسط (یا فعالیت شدید معادل) را انجام دهند. همچنین برای کودکان و نوجوانان این میزان فعالیت به طور متوسط ۶۰ دقیقه فعالیت بدنی هوازی در طول روز توصیه شده است (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۲۰). بنابراین منظور از مشارکت ورزشی آن دسته از فعالیت‌های بدنی است که بواسطه آنها اهداف سلامت جسمانی و روانشناختی افراد تأمین می‌شود. واقعیت این است که در زمینه استاندارد مشارکت ورزشی توافق خاصی وجود ندارد و کشورهای سازمان‌های مختلف هر کدام یک معیار و تعریف استاندارد خاص را از مشارکت ورزشی ارائه داده‌اند. از همین رو در این مطالعه گزارش‌های ملی و یا منطقه‌ای هر کشور در نظر گرفته شد. به‌طور مثال در کشورهای اروپایی درصد مشارکت ورزشی براساس گزارش واحد کمیسیون اروپا (۲۰۲۲) در نظر گرفته شد و طبق آن پنج کشور برتر اروپایی مورد مطالعه قرار گرفت. همچنین درصد مشارکت ورزشی در سایر کشورها (آمریکا، استرالیا، ژاپن، کانادا و ایران) بر اساس آخرین گزارش‌های ملی در سال ۲۰۲۱ لحاظ شد.

یکی از راهکارهای مهم در جهت ارتقا و ورزش همگانی اقتباس گرفتن از سیاست‌ها و روش‌هایی است که کشورهای موفق در این زمینه اتخاذ کرده‌اند. بررسی تجربه و سیاست‌های عملیاتی کشورهای موفق و تطبیق آن با شرایط محیطی، اجتماعی و فرهنگی کشور می‌تواند راهکارهای مناسبی را برای ترویج و توسعه ورزش همگانی فراهم آورد. در این گزارش در ابتدا براساس شاخص جهانی پایگاه یواس نیوز (۲۰۲۲) و رتبه‌بندی کشورهای در زمینه کیفیت زندگی^۱، ۲۱ کشور برتر با توجه به پراکندگی قاره‌ای کشورها (شامل قاره‌های آمریکا، اروپا، استرالیا و آسیا) در نظر گرفته شد. سپس در مرحله دوم با توجه به شاخص مشارکت ورزشی، کشورهای فنلاند، لوکزامبورگ، هلند، سوئد، دانمارک، استرالیا، کانادا، آمریکا و ژاپن به عنوان کشورهای منتخب مورد مطالعه و بررسی قرار گرفتند.

از آنجاکه هدف نهایی ورزش همگانی یا ورزش سلامت محور افزایش مشارکت ورزشی اقشار جامعه است بنابراین انتخاب نهایی کشورهای مورد مطالعه بر اساس شاخص مشارکت ورزشی (درصد مشارکت ورزشی) بود و کشورهایی که بالاترین رتبه را در مشارکت ورزشی داشتند انتخاب شدند. منظور از مشارکت ورزشی، مشارکت افراد در فعالیت‌های بدنی با هدف تفریح، سلامتی یا رقابت است. اجرای فعالیت‌های بدنی می‌تواند در محیط‌های مختلف مانند سالن‌های

۵. وضعیت موجود ورزش همگانی در کشورهای منتخب

برخی از کشورها آمار قابل قبولی را در زمینه مشارکت ورزشی و شاخص‌های سلامت افراد جامعه ارائه داده‌اند. در این مطالعه بر اساس شاخص سلامت کلی کشورها و مطابق شاخص مشارکت ورزشی، کشورهای فنلاند، لوکزامبورگ، هلند، سوئد، دانمارک، استرالیا، کانادا، آمریکا و ژاپن به‌عنوان کشورهای منتخب مورد مطالعه و بررسی قرار گرفتند. به‌طور مثال کشور استرالیا با رتبه جهانی ۹ در شاخص کیفیت زندگی، طبق گزارش کمیسیون ورزش استرالیا (۲۰۲۲) ۴۱ درصد

مسئله کم‌تحرکی و پیامدهای منفی آن نه تنها در ایران بلکه در سایر نقاط جهان نگرانی‌های فزاینده‌ای ایجاد کرده است. براساس بررسی‌های آماری تقریباً ۶۰ درصد از جوانان جهان (۱۲ تا ۱۸ سال) در سال ۲۰۱۷-۲۰۱۸ در یک فعالیت ورزشی منظم شرکت داشته‌اند. اولین روند جهانی برای فعالیت بدنی ناکافی نوجوانان نشان می‌دهد که اقدام‌های فوری برای افزایش سطح فعالیت بدنی در دختران و پسران ۱۱ تا ۱۷ سال مورد نیاز است {۹}.

۱. شاخص کیفیت زندگی (Quality of Life)، ضمن توجه به مؤلفه‌های اقتصادی، بازتابی از سیستم‌های به‌خوبی توسعه‌یافته آموزش و بهداشت عمومی در یک کشور است. بنابراین در نظر گرفتن این شاخص برای هر کشور نشان‌دهنده وضعیت مناسب سلامت افراد آن جامعه است.

همچنین در کشور ژاپن با رتبه جهانی ۱۴ و رتبه اول در آسیا در شاخص کیفیت زندگی، بیش از ۵۰ درصد جمعیت بزرگسال در طول هفته به ورزش و تمرین بدنی می‌پردازند که این آمار در نوجوانان و جوانان ژاپنی به بیش از ۶۰ درصد می‌رسد (در سال ۲۰۲۱ نرخ مشارکت ورزشی بزرگسالان ۶۶/۵ درصد بوده است) (مرکز داده استاتیتستا، ۲۰۲۱).

در قاره اروپا نیز کشورهای شمال اروپا بالاترین سطح مشارکت منظم ورزشی را نشان می‌دهند. در فنلاند (با رتبه جهانی ۶ در شاخص کیفیت زندگی)، لوکزامبورگ (با رتبه جهانی ۱۷ در شاخص کیفیت زندگی)، هلند (با رتبه جهانی ۸ در شاخص کیفیت زندگی)، سوئد (با رتبه جهانی ۱ در شاخص کیفیت زندگی) و دانمارک (با رتبه جهانی ۲ در شاخص کیفیت زندگی)، مشارکت ورزشی هفتگی به ترتیب ۶۰، ۶۳، ۶۰ و ۵۹ درصد گزارش شده است {۱۰}.

استرالیایی‌ها در رده سنی ۱۵ سال و بالاتر حداقل یک‌بار در هفته در فعالیت‌های ورزشی مشارکت دارند. نرخ مشارکت ورزشی در مردان ۴۹ درصد و در زنان ۳۲ درصد گزارش شده است. همچنین مطابق همان گزارش نرخ مشارکت ورزشی در کودکان (تا ۱۴ سال) برای پسران ۴۵ درصد و برای دختران ۴۲ درصد گزارش شده است.

در کشور کانادا با رتبه جهانی ۳ در شاخص کیفیت زندگی مطابق گزارش مؤسسه پژوهشی سبک زندگی و آمادگی جسمانی کانادا در پانزده سال (۲۰۲۱-۲۰۱۹) ۳۶ درصد از مردان و ۱۹ درصد از زنان کانادایی در ورزش مشارکت منظم داشته‌اند.^۱

در ایالات متحده با رتبه جهانی ۲۱ در شاخص کیفیت زندگی میزان مشارکت ورزشی **هفتگی** ۶۴ درصد گزارش شده است {۹}. برخی از گزارش‌های دیگر نیز نرخ مشارکت ورزشی **روزانه** در آمریکا را تا ۲۶ درصد گزارش داده‌اند (مرکز داده استاتیتستا، ۲۰۲۳).^۲

۶. ساختار و سیاست‌های عملیاتی ورزش همگانی در کشورهای منتخب

چهار اولویت کلیدی دارد که در صورت اجرای کامل، بستری برای موفقیت ورزشی در یک بازه زمانی ۱۲ ساله و پس از آن را ایجاد خواهد کرد. اولویت‌های این طرح عبارتند از: ایجاد استرالیایی فعال تر؛^۳ دستیابی به برتری ورزشی؛^۴ حفاظت از حیثیت ورزش؛^۵ و تقویت صنعت ورزش استرالیا.^۶ دولت استرالیا جهت ترویج و توسعه فعالیت‌های ورزشی، در برنامه مورد اشاره، سیاست‌های اجرایی زیر را در دستور کار قرار داده است:

- دولت استرالیا متعهد شده است که در یک بازه ۱۲ ساله بی‌تحرکی را در بین استرالیایی‌ها تا ۱۵ درصد کاهش دهد.
- دولت استرالیا با سازمان‌های ورزشی و سایر سازمان‌های مرتبط که دارای جایگاه ملی هستند در جهت ارائه طرح‌ها و برنامه‌های فعالیت ورزشی با تمرکز بر افراد غیر فعال (به‌ویژه افراد دارای معلولیت، افراد از جوامع متنوع فرهنگی و زبانی، خانواده‌های کم‌درآمد، مردم بومی و جزیره‌نشینان، مردم مناطق دورافتاده و زنان و دختران) همکاری خواهد کرد. در واقع این همکاری نشان‌دهنده مدل مشارکتی تر تأمین مالی زیرساخت‌های ورزشی در استرالیا است.
- دولت استرالیا با همکاری سازمان‌های اجتماعی و سازمان‌های ورزشی ملی دسترسی بیشتری برای افراد دارای معلولیت جهت

همان‌طور که اشاره شد برخی کشورها در زمینه ورزش همگانی آمار قابل قبولی ارائه داده‌اند و بررسی سیاست‌های اجرایی آنها در این زمینه اطلاعات ارزشمندی را ارائه خواهد داد که در زیر به آنها پرداخته می‌شود.

استرالیا

در استرالیا کمیسیون ورزشی استرالیا^۷ و اخیراً با نام **ورزش استرالیا**، **بازوی قانونی دولت** فدرال و محل تصمیم‌گیری در مورد سیاست‌های ورزشی دولت است. این کمیسیون را هیئت عالی رتبه‌ای که وزیر ورزش تعیین می‌کند، اداره می‌شود. همچنین کنفدراسیون ورزش استرالیا، به‌عنوان نهادی دولتی، متولی سرمایه‌گذاری و اختصاص منابع مالی به ورزش در سطح ملی است. در حال حاضر دولت استرالیا رویکردی تماماً ورزشی برای توسعه ورزش اتخاذ کرده است {۱۱}.

دولت استرالیا در سال ۲۰۱۸ طبق یک فرآیند مشاوره جامع، طرح ملی موسوم به ورزش تا سال ۲۰۳۰ را منتشر کرد. این طرح اولین برنامه ورزشی ملی استرالیاست و نشان‌دهنده تعهد بلندمدت دولت برای مشاهده پیشرفت ورزشی استرالیاست. **طرح ملی ورزش استرالیا**

1. Sport Participation| CFLRI
2. Statista/ <https://www.statista.com>
3. Australian Sports Commission (ASC)
4. Australia Sport
5. Sport 2030/ <https://www.sportaus.gov.au/nationalsportplan>
6. Build a More Active Australia
7. Achieving Sporting Excellence
8. Safeguarding The Integrity of Sport
9. Strengthening Australia's Sport Industry

سایر طرح‌های سازمان ورزش استرالیا شامل همکاری‌های ملی و ایالتی با سازمان‌های ورزشی جهت کاهش هزینه‌های شرکت در ورزش و فعالیت‌های بدنی از جمله کاهش هزینه‌های ثبت‌نام، هزینه‌های بیمه و سایر هزینه‌ها است (مانند طرح کوپن‌های ورزشی). در همین راستا برای گروه‌های سنی بزرگسال و افراد مسن نیز بیشتر بر عامل سرگرمی^۶ در فعالیت‌های ورزشی تأکید شده است.

در واقع علاوه بر ارزان کردن ورزش و افزایش دسترسی پذیری، سیاست کلی بر این است که از شرایط محیطی و اجتماعی نیز در راستای افزایش مشارکت ورزشی گروه‌ها استفاده شود. همچنین سیاست ورزشی در استرالیا، به‌صراحت بین مناطقی مانند مناطق شهری و مناطق روستایی تفاوت قائل نمی‌شود {۱۱}.

در جدول زیر راهکارهای عملیاتی که در سیاست ورزش همگانی استرالیا مشهود است ارائه شده است:

شرکت در طیف وسیعی از ورزش‌ها و فعالیت‌های بدنی ایجاد می‌کند. در برنامه مورد اشاره بر ورزش مدارس تأکید ویژه شده است. در واقع در دهه‌های سنی مدارس سیاست اصلی بر بازی برای سرگرمی است و ارتقای سلامت^۱ در اولویت قرار دارد و رقابت در ورزش اهمیتی ندارد. سیاست ورزش در مدارس با تأکید بر سرگرمی،^۲ دوستان،^۳ و تناسب اندام^۴ در محیط اجتماعی تعیین می‌شود (کمیسون ورزش استرالیا، ۲۰۱۵). در برنامه ورزش ملی استرالیا جهت توسعه ورزش مدارس برنامه‌های: آموزش سواد بدنی^۵، برنامه یادگیری شنا در مدارس ابتدایی (طرح شنای مهارتی برای زندگی)؛ و برنامه نظارت بر سطح فعالیت بدنی کودکان در مدارس استرالیا در سطح وزارتی گنجانده شده است. همچنین دولت استرالیا یک جایزه ملی را برای نوآوری دیجیتال که سبب مشارکت ورزشی بیشتر دانش‌آموزان و مدارس شود را در نظر گرفته است (همان، ۲۰۱۸).

جدول ۱. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی استرالیا

تعیین سیاست‌های ورزش همگانی در سطح وزارتی (کمیسون ورزش استرالیا) و وجود نظام پایش منسجم و قوی
وجود برنامه ملی با دوره زمانی مشخص
همکاری و هماهنگی بین سازمان‌های ملی
نقش برجسته دولت محلی و شوراهای منطقه‌ای
توجه به گروه‌های سنی مختلف و توجه به ورزش زنان و دختران
تأکید بر ارتقای سلامت در ورزش کودکان و نوجوانان
تأکید بر ورزش مدارس و دانشگاه
ارائه طرح‌های ملی ورزشی (طرح آموزش شنا در مدارس)
ارائه جوایز ملی
ارزان کردن ورزش و افزایش دسترسی پذیری به آن

1. Health Promotion
2. Fun
3. Friends
4. Fitness
5. Physical Literacy
6. Fun

اجرای این سه برنامه تحت نظارت سازمان ورزش کانادا است. به طور مثال در سال ۲۰۱۹-۲۰۱۸ هزینه‌های این سه برنامه به ۲۱۴/۷ میلیون دلار رسیده که از این میزان ۱۵۶/۹ میلیون دلار صرف برنامه حمایت از ورزش شده است (این برنامه بیشترین ارتباط را با مشارکت عمومی در ورزش دارد). در سال ۲۰۱۸ دولت فدرال تعدادی ابتکار ویژه را برای افزایش نرخ مشارکت در میان برخی از گروه‌های خاص مانند: مردم بومی، دختران، زنان و افراد دارای معلولیت اجرا کرده است. این اقدام‌ها شامل: اختصاص ۴۷/۵ میلیون دلار طی برنامه پنج‌ساله برای گسترش استفاده از ورزش برای توسعه اجتماعی در جوامع بومی؛ اختصاص ۳۰ میلیون دلار طی سه سال برای ترویج مشارکت زنان و دختران در ورزش تا سال ۲۰۳۵؛ و اختصاص ۱۶ میلیون دلار طی برنامه پنج‌ساله برای حمایت از المپیک ویژه کانادا به منظور توانمندسازی افراد دارای معلولیت ذهنی بوده است.

همچنین به سازمان مشارکت،^{۱۱} سازمانی که مأموریت آن تشویق کانادایی‌ها به فعالیت بیشتر است، ۲۵ میلیون دلار در طول پنج سال اختصاص داده شد تا با استفاده از برنامه‌های مختلف مشارکت کانادایی‌ها را در فعالیت بدنی روزانه افزایش دهد.

در قانون فعالیت بدنی و ورزش در مورد رکن مشارکت ورزشی، بخش ۳ بیان شده است که اهداف سیاست دولت فدرال در مورد فعالیت بدنی به شرح زیر است: ارتقای فعالیت بدنی به عنوان عنصر اساسی سلامت و تندرستی، تشویق همه کانادایی‌ها برای بهبود سلامت خود با ادغام فعالیت بدنی در زندگی روزمره خود، کمک به کاهش موانعی که همه کانادایی‌ها جهت مشارکت ورزشی با آن روبه‌رو هستند. این قانون، از طریق اقدام‌هایی چون انجام مطالعات، تشویق بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در ورزش، ارائه کمک‌هزینه‌ها و تسهیل مشارکت گروه‌های اقلیت در سیستم ورزش کانادا، به وزیر میراث کانادا و وزیر بهداشت این توانایی را می‌دهد که اقدام‌هایی را برای تشویق، ترویج و توسعه فعالیت بدنی و ورزش در کانادا انجام دهند (گزارش سرویس اطلاع‌رسانی و پژوهش مجلس کانادا، ۲۰۲۲).

در جدول زیر راهکارهای عملیاتی که در سیاست ورزش همگانی کانادا مشهود است ارائه شده است.

1. Department of Canadian Heritage
2. Sport Canada
3. National Sport Organizations
4. Canadian Sport Centres and Institutes
5. National Multisport Service Organizations
6. <https://www.canada.ca/en/canadian-heritage/services/sport-canada.html>
7. The Physical Activity and sport Act

۸. این برنامه (Hosting Program) از سازماندهی و برگزاری رویدادهای ورزشی ملی و بین‌المللی در کانادا پشتیبانی می‌کند.

۹. این برنامه (Athlete Assistance Program) به ورزشکاران کانادایی با عملکرد بالا کمک مالی مستقیم می‌کند.

۱۰. این برنامه (margorP troppuS troPS) از سازمان‌های ورزشی ملی، سازمان‌های چند ورزشی ملی، مراکز ورزشی کانادا و سایر سازمان‌های غیردولتی که خدمات و برنامه‌های مستقیمی را برای ورزشکاران، مربیان و سایر شرکت‌کنندگان ورزشی ارائه می‌کنند، حمایت مالی می‌کند.

11. Participation

کانادا

سیستم ورزشی کانادا متشکل از سازمان‌های بسیاری در سطوح محلی، ایالتی و ملی است که هر کدام نقش و وظایف خاصی دارند {۱۲}.

در سطح ملی، ورزش تحت نظارت و کنترل دپارتمان میراث کانادا قرار دارد. این دپارتمان مسئولیت سیاستگذاری و برنامه‌ریزی در حوزه‌های هنر، فرهنگ، رسانه، شبکه‌های اجتماعی، زبان‌های رسمی، زنان و ورزش را بر عهده دارد. در واقع ورزش کانادا^۲ به عنوان زیرمجموعه‌ای از دپارتمان میراث، بزرگ‌ترین سرمایه‌گذار در سیستم ورزش آماتوری تحت حمایت دولت محسوب می‌شود. مأموریت ورزش کانادا افزایش فرصت‌ها برای همه کانادایی‌ها جهت شرکت و برتری در ورزش است. در سطوح بعدی ورزش کانادا سازمان‌های ملی ورزش^۳ (مانند فدراسیون‌ها)، مراکز و مؤسسات ورزشی کانادا^۴ (مانند کمیته ملی المپیک و پارالمپیک)، و سازمان‌های ملی خدمات چند ورزشی^۵ (هماهنگی جهت خدمات خاص و ترویج مشارکت ورزشی) قرار دارند (دولت کانادا، ۲۰۲۲).

در سال (۲۰۱۲) سیاست ورزشی کانادا تدوین شد که در آن به ابعاد مختلف ورزش (همگانی، تفریحی، اجتماعی و رقابتی) تأکید شده است. این سیاستگذاری چارچوبی مشترک برای هماهنگ کردن سیاست‌های ورزشی در سطوح فدرال، استانی و منطقه‌ای را فراهم می‌کند. در کانادا در سطح ایالتی و منطقه‌ای تمرکز بیشتری بر توسعه ورزش پایه و ورزش همگانی قرار دارد. در سطح مدارس نیز ورزش شامل یک سیستم توسعه‌یافته است که زیر نظر وزارت آموزش و پرورش کانادا قرار دارد. همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد مأموریت ورزش کانادا، افزایش فرصت‌ها برای مشارکت کانادایی‌ها در ورزش است. سازمان ورزش کانادا سیاست‌هایی را در خصوص قوانین و مقررات ورزشی دولت ایجاد کرده است {۱۳}.

مهم‌ترین قانون ورزشی کانادا قانون فعالیت بدنی و ورزش (PASA)^۷ است. در این قانون بر اهدافی همچون افزایش مشارکت در ورزش و حمایت از تعالی در ورزش تأکید شده است. جهت دستیابی به اهداف این قانون سه سازوکار اصلی شامل برنامه میزبانی^۸، برنامه کمک به ورزشکاران^۹ و برنامه حمایت از ورزش^{۱۰} مورد حمایت بودجه‌ای قرار گرفته است.

جدول ۲. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی کانادا

وجود قانون فعالیت بدنی و ورزش (PASA)
تدوین سیاست ورزشی ملی (۲۰۱۲)
وجود سازمان مشخص جهت ارتقای مشارکت ورزشی
وجود زیرساخت‌های مناسب
اختصاص بودجه مناسب و قابل توجه به ورزش گروه‌های خاص
تدوین برنامه حمایت از ورزش برگرفته از قانون فعالیت بدنی اولویت دادن بودجه به این برنامه
کم کردن هزینه مشارکت در ورزش با برنامه‌های تخفیف مالیاتی
وجود سیستم یکپارچه ورزش در مدارس

آمریکا

در سطح فدرال، شورای رئیس جمهور در زمینه تناسب اندام، ورزش و تغذیه (PCFSN) قرار دارد. این شورا نقش برجسته‌ای در تلاش‌های دولت جهت ترویج سبک زندگی سالم دارد. شورا از طریق مشارکت با بخش‌های دولتی، خصوصی و غیرانتفاعی، برنامه‌ها و ابتکاراتی را ترویج می‌کند که افراد با هر سن، پیشینه و توانایی برای داشتن زندگی فعال و سالم انگیزه داشته باشند. از جمله فعالیت‌های این شورا شناسایی افراد و سازمان‌هایی است که در فعالیت بدنی، ورزش یا ترویج تغذیه پیشرو هستند، همچنین اختصاص دو جایزه ملی به طور سالیانه و حمایت مالی از ماه ملی تناسب اندام و ورزش از دیگر اقدام‌های این شورا است. مراسم ماه ملی تناسب اندام و ورزش مراسمی ملی در ارتباط با سلامت است که با هدف الهام بخشیدن به آمریکایی‌ها برای فعال شدن در ماه مه هر سال برگزار می‌شود. همچنین همکاری با بنیاد ملی تناسب اندام که برای حمایت از مأموریت PCSFN تأسیس شده است و همکاری با هیئت علمی PCSFN برای ارتقای تحقیقات علمی مرتبط با ورزش جوانان و ترویج استراتژی ملی ورزش جوانان این کشور از دیگر فعالیت‌های مهم این شورا است (وزارت بهداشت و خدمات انسانی، ۲۰۲۲).

همچنین در خصوص ورزش جوانان می‌توان به برنامه تناسب اندام جوانان ریاست جمهوری زیر نظر PCSFN و با همکاری وزارت بهداشت و خدمات انسانی اشاره کرد که شامل یک برنامه جامع مبتنی بر مدرسه است که سلامت و فعالیت بدنی منظم را برای جوانان آمریکایی ترویج می‌کند. از جمله مهم‌ترین فعالیت‌های این برنامه پایش

ساختار ورزش در ایالات متحده آمریکا، نسبت به اکثر کشورهای توسعه یافته، ساختاری کاملاً متفاوت است و دخالت دولت آمریکا در تمام سطوح (ملی، منطقه‌ای و محلی) حداقلی است.

در ایالت متحده بر اساس قانون ورزش آماتوری (۱۹۷۸) و اصلاحیه همان قانون (۱۹۹۶)، اختیارات توسعه ورزش در هر دو بخش حرفه‌ای (قهرمانی) و همگانی به کمیته المپیک ایالات متحده (به عنوان یک سازمان غیرانتفاعی خصوصی بدون بودجه مستمر دولتی) و نهادهای دولتی ملی زیر نظر آن واگذار شده است. ساختار کلی ورزش آمریکا شامل؛ کمیته المپیک ایالات متحده، تیم‌های حرفه‌ای لیگ‌های ورزشی (محور اصلی ورزش آمریکا)، تیم‌های دانشگاهی و مدرسه‌ای (دومین محور ساختار ورزش آمریکا) و باشگاه‌های محلی - خصوصی یا دولتی - و اماکن تفریحی (سومین محور ساختار ورزش آمریکا) است.

رویکرد غالب در تأمین بودجه ورزش آمریکا، مشارکتی است که با همکاری بخش دولتی و خصوصی صورت می‌گیرد، بخش دولتی در بسیاری از موارد به تیم‌های ورزشی حرفه‌ای به صورت غیرمستقیم یارانه‌هایی در قالب تسهیلات ساخت و ساز اماکن پرداخت می‌کند (۱۲). در آمریکا قانون مرتبط با مشارکت ورزشی، توسعه ورزش و سازماندهی ورزش محدود است و در واقع قانونگذار از طریق قوانین مرتبط با: دوپینگ و استفاده از داروهای انرژی‌زا و پخش تلویزیونی و بازاریابی در مسابقات ورزشی دخالت و نظارت می‌کند.

1. Youth Fitness Program

تناسب اندام دانش آموزان در مدارس است (وزارت بهداشت و خدمات انسانی، ۲۰۲۲). در نتیجه اگر چه در آمریکا به دلیل ساختار خاص ورزش آن، برنامه جامع دولتی در زمینه ارتقا و ورزش همگانی وجود ندارد اما آنچه که در سیاست ورزش آمریکا برای ارتقای ورزش همگانی مشهود است در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۳. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی آمریکا
وجود قانون ورزش آماتوری (۱۹۷۸) و اصلاحیه همان قانون (۱۹۹۶)
ایجاد، نگهداری و توسعه زیرساخت‌ها با مشارکت بخش دولتی و خصوصی
وجود نظام پایش تناسب اندام به ویژه در مدارس و دبیرستان‌ها
وجود سیستم منحصر به فرد ورزش در مدارس و دانشگاه
ارائه طرح‌های ملی ورزشی (جوایز ملی برای سازمان‌ها و افراد پیشرو در زمینه توسعه ورزش، ماه ملی تناسب اندام و ورزش (ماه مه))
توجه به باشگاه‌های محلی
حمایت مالی از تحقیقات علمی

(وزارت آموزش و پرورش، فرهنگ، ورزش، علم و فناوری ژاپن، ۲۰۱۲).
اولین سند پایه ورزش ژاپن در مارس ۲۰۱۲ بر اساس قانون پایه ورزش ژاپن ایجاد شد که مهم‌ترین اهداف آن شامل موارد زیر است:

۱. افزایش فرصت‌های ورزشی برای کودکان، ۲. ترویج فعالیت‌های ورزشی مطابق با مراحل زندگی، ۳. بهبود فضاهای ورزشی محلات، ۴. آموزش منابع انسانی و توسعه محیط‌های ورزشی به منظور ارتقا در رقابت‌های بین‌المللی، ۵. ارتقای مبادلات و مشارکت‌های بین‌المللی (مانند میزبانی رویدادهای بین‌المللی)، ۶. ارتقای شفافیت، برابری و انصاف در جهان ورزش، ۷. گسترش همکاری و مشارکت‌های ورزشی در سطوح مختلف با هدف ترویج فضیلت‌های انسانی در جهان ورزش. چشم‌انداز این برنامه، ۱۰ ساله بود و مهم‌ترین اهداف جزئی که در خصوص ترویج ورزش همگانی در آن قید شده به شرح زیر است:

- * تأکید ویژه به ورزش کودکان؛ تعیین هدف پنج‌ساله برای حفظ و تثبیت روند صعودی در قدرت بدنی کودکان شامل: توجه به ارتقای قوای جسمانی کودکان؛ توجه به کیفیت کار معلمان و متخصصان تربیت بدنی در مدارس ابتدایی؛ وجود سیستم ارزیابی؛ تقویت مهارت‌ها و امکانات آموزشی؛ تقویت فعالیت ورزشی در فضای باز.
- * تأکید بر فعالیت‌های ورزشی مطابق بر مراحل زندگی؛ هدف

ژاپن

ساختار ورزش در ژاپن دارای چهار سطح است: در سطح اول سازمان‌های دولتی ملی و محلی قرار دارند. عالی‌ترین سطح در ورزش ژاپن دپارتمان ورزش و جوانان در وزارت آموزش، فرهنگ، ورزش و علوم ژاپن است. از این رو، دفاتر آموزش در فرمانداری‌های محلی، مسئول اداره ورزش در ژاپن هستند. در سطح دوم شورای ورزش ژاپن^۱ به عنوان یک نهاد مستقل و اجرایی قرار دارد. سطح سوم شامل انجمن ورزش‌های ژاپن، کمیته ملی المپیک ژاپن و فدراسیون‌های وابسته به آن است. در آخرین سطح از ساختار ورزش ژاپن انجمن فرهنگ بدنی مدارس ابتدایی^۲ و فدراسیون ورزش مدارس عالی ژاپن قرار دارند {۱۲}.

در سال ۲۰۱۱، قانون پایه ورزش ژاپن^۳ به تصویب رسید. از جمله مهم‌ترین مواد قانونی در این سند بهبود شفافیت و عدالت، بهبود برابری حقوق زن و مرد در دنیای ورزش، توسعه بیشتر ورزش برای افراد دارای معلولیت و انجام اقدام‌های لازم در جهت بین‌المللی شدن است. این قانون همچنین مقرر می‌دارد که برنامه پایه ورزش^۴ توسط وزیر آموزش و پرورش، فرهنگ، ورزش، علم و فناوری تهیه شود

1. Japan Sport Council (JSC)
2. Nippon Junior High School Physical Culture Association
3. The Basic Act on Sport
4. Sport Basic Plan

به افرادی که ورزش رقابتی انجام می دهند محدود نمی شود، بلکه شامل اقدام هایی برای ارائه فعالیت های بدنی به کارکنان مانند ورزش و کشش، تشویق به استفاده از پله ها، پیاده روی یا دوچرخه سواری به محل کار و برگزاری جلسات ایستاده می شود.

با توجه به تغییر ساختار جدید **دومین برنامه پایه ورزش ژاپن^۴ در ۲۴ مارس ۲۰۱۷** بر اساس قانون اساسی ورزش تدوین شد. چشم انداز این برنامه پنج ساله است. در برنامه پایه دوم بر نقش پیشرو شهروندان در ورزش تأکید شده است و سازمان های ورزشی باید به طور مستقیم فرصت های ورزشی را برای شهروندان فراهم کنند. این طرح به منظور تحقق سیاست اساسی دولت برای «ترویج مشارکت پویا همه شهروندان»^۵ ارائه شد. **سومین برنامه پایه ورزش ژاپن^۶ در ۲۵ مارس ۲۰۲۲** از سوی وزارت آموزش و پرورش، فرهنگ، ورزش، علم و فناوری ژاپن تدوین شد. برنامه جدید خط مشی ها و اهداف خاصی که باید دولت و سایر سازمان ها طی پنج سال آینده (سال مالی ۲۰۲۲ تا سال مالی ۲۰۲۶) پیش برود را مشخص می کند. به منظور انتقال میراث بازی های المپیک و پارالمپیک توکیو ۲۰۲۰، آژانس ورزش ژاپن JSA و سایر سازمان ها به طور خاص روی سه حوزه: ۱. ایجاد و تقویت ورزش، ۲. تشکیل گردهمایی برای احساس ارتباط با دیگران و ۳. تحقق ورزشی که برای همه قابل دسترس باشد متمرکز شده اند (وزارت آموزش و پرورش، فرهنگ، ورزش، علم و فناوری ژاپن، ۲۰۲۲).

در جدول زیر راهکارهای عملیاتی که در سیاست ورزش همگانی ژاپن مشهود است ارائه شده است.

در چشم انداز ۱۰ ساله دستیابی به جامعه ای است که در آن از هر سه بزرگسال دو نفر (حدود ۶۵٪) یک بار یا بیشتر در هفته ورزش کند و همچنین یک نفر از هر سه بزرگسال (حدود ۳۰٪) در طول هفته سه بار یا بیشتر در ورزش شرکت کند. به همین منظور سیاست های زیر مورد تأکید واقع شده است: ارائه معیارهایی برای میزان مطلوب ورزش روزانه بر اساس سن، جنسیت و سایر دسته ها، ترویج تحقیق و توسعه راهنماها و تجهیزات ورزشی برای افراد دارای معلولیت در تأسیسات ورزشی جامعه، ترویج ورزش داوطلبی، ترویج گردشگری ورزشی.

※ **تأکید بر افزایش سرانه اماکن ورزشی در محلات:** شامل تسهیل شرایط ایجاد باشگاه ها و اماکن ورزشی، ترویج توسعه باشگاه های ورزشی چندمنظوره متناسب با شرایط و نیازهای محلی، دسترسی عمومی به امکانات و توسعه جامعه با استفاده از ورزش از طریق هماهنگی و همکاری بین دولت های محلی، شرکت های خصوصی و دانشگاه ها.

در سال ۲۰۱۵، آژانس ورزش ژاپن^۱ به عنوان یک سازمان با مسئولیت ترویج ورزش و فعالیت بدنی در سراسر ژاپن و توسعه سیاست ها و برنامه هایی برای حمایت از این اهداف زیر نظر وزارت آموزش، فرهنگ، ورزش، علم و فناوری (MEXT) تأسیس شد. از جمله طرح های آژانس ورزش ژاپن طرح «پیاده روی + تفریح»^۲ و همچنین طرح حمایت از برنامه شرکت یل^۳ است. «طرح پیاده روی + تفریح» در تلاش است تا مردم به طور طبیعی با ترکیب «راه رفتن» و «تفریح»، راه رفتن را به یک عادت تبدیل کنند. برنامه شرکت یل؛ سیستمی است که به شرکت هایی که فعالانه اقدام هایی را برای بهبود سلامت کارکنان از طریق ورزش ترویج می کنند، گواهی می دهد. این اقدام ها

جدول ۴. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی ژاپن

تصویب قانون اساسی ورزش (۲۰۱۱)
وجود یک سازمان مشخص جهت ترویج فعالیت بدنی (آژانس ورزش ژاپن)
وجود برنامه ملی با دوره زمانی مشخص (برنامه های ملی پایه ورزش اول و دوم و سوم) و نظام ارزیابی
توجه ویژه به ورزش کودکان
توجه به ورزش طی مراحل زندگی
افزایش سرانه ورزشی
افزایش دسترسی پذیری به ورزش از طریق هماهنگی بین سازمان های دولتی، غیرانتفاعی و خصوصی ورزشی
ارائه طرح های ملی ورزشی (طرح آموزش هنرهای رزمی در مدارس؛ طرح پیاده روی + تفریح؛ برنامه شرکت یل)
ارزان کردن ورزش و افزایش حمایت از باشگاه ها

1. Japan Sport Agency
2. FUN + WALK PROJECT
3. Yell Company Program
4. The Second Sport Basic Plan
5. Promoting the Dynamic Engagement of All Citizens
6. The Third Sport Basic Plan

۷. کشورهای منتخب اروپایی (فنلاند، لوکزامبورگ، هلند، سوئد و دانمارک)

اولویت اصلی ورزش فنلاند ورزش همگانی است و اساس آن بر نظام داوطلبی است {۱۴}.

مهم‌ترین قوانینی که حاوی مقرراتی در مورد فعالیت بدنی برای ارتقای سلامت و تندرستی است شامل: قانون ترویج ورزش و فعالیت بدنی^۳ (۲۰۱۵)، قانون مراقبت‌های بهداشتی^۴ (۲۰۱۰) و قانون جوانان^۵ (۲۰۱۷) است.

طبق قانون اساسی فنلاند، فعالیت بدنی یک حق پایه فرهنگی است. هدف قانون ترویج ورزش و فعالیت بدنی؛ همان‌طور که از نام آن پیداست ارتقای رفاه و سلامت مردم و حمایت از رشد و توسعه جوانان از طریق فعالیت بدنی است. این قانون در ۴ فصل و ۱۷ بخش^۶ تنظیم شده است که مفاد آن در مورد ترویج فعالیت بدنی و ورزش‌های سطح بالاست. همچنین مسئولیت‌ها و نحوه همکاری بین دولت مرکزی و محلی؛ نهادهای اداری - دولتی در این قانون مشخص شده و در فصل دوم این قانون نحوه تأمین بودجه در زمینه ورزش و فعالیت بدنی تشریح شده است (قانون ترویج ورزش و فعالیت بدنی فنلاند، ۳۹۰/۲۰۱۵). همچنین طبق قانون مراقبت‌های بهداشتی، ادارات محلی و شهرداری‌ها موظفند مشاوره سلامت را در تمام خدمات مراقبت‌های بهداشتی به‌ویژه برای جوانان لحاظ کنند. در قانون جوانان نیز ترویج سبک زندگی سالم جوانان مدنظر است (قانون مراقبت‌های بهداشتی فنلاند، ۱۰/۲۰۲۶).

در فنلاند یکی از مهم‌ترین برنامه‌های ملی ارتقای فعالیت بدنی و تمرینات بدنی، برنامه‌های حرکت^۷ هستند، این برنامه‌ها سبک زندگی فعال بدنی را برای گروه‌های سنی و جمعیتی مختلف ترویج می‌کند که شامل برنامه حرکت مربوط به خانواده،^۸ برنامه حرکت مربوط به مراقبت و آموزش کودکان،^۹ برنامه حرکت مربوط به مدارس فنلاند،^{۱۰} برنامه حرکت مربوط به مطالعه^{۱۱} و برنامه حرکت مربوط بزرگسالان^{۱۲} است. این برنامه‌ها را وزارت آموزش و پرورش و فرهنگ، تأمین مالی می‌کند. استراتژی اصلی این برنامه‌ها تمرکز بر گروه‌هایی است که سطح فعالیت بدنی آنها کمتر است (کمیسیون اروپا، ۲۰۲۳). جهت اجرای این برنامه‌های ملی بخش‌های مختلفی در سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی متعهد شده‌اند. دو وزارتخانه امور اجتماعی و

با وجود تنوع در حاکمیت ورزش و سازمان‌های ورزشی در کشورهای اروپایی برخی مطالعات دلایل موفقیت سیاست‌های ورزش اروپا را به شرح زیر عنوان کرده‌اند:

الف) در اروپا اداره داوطلبانه ورزش از طریق باشگاه‌های ورزشی صورت می‌گیرد، ب) ورزش به‌طور مستقیم و غیرمستقیم از طریق بودجه‌های عمومی و حمایت‌های عمومی تسهیل می‌شود و ج) با توجه به قوانین داخلی هر کشور به ورزش همگانی تأکید ویژه شده است.

همان‌طور که اشاره شد کشورهای شمالی در اتحادیه اروپا (فنلاند، لوکزامبورگ، هلند، سوئد و دانمارک) به‌لحاظ مشارکت ورزشی وضعیت بهتری نسبت به سایر کشورها در این اتحادیه دارند. همچنین هلند، دانمارک، سوئد و لوکزامبورگ جزو کشورهایی هستند که بیشترین درصد عضویت در باشگاه‌های ورزشی را دارند. نکته جالب توجه اینکه اگرچه فنلاند سهم بسیار بالایی از مشارکت ورزشی دارد، اما درصد قابل توجهی از شهروندان آن (در برخی منابع ۷۰ درصد) اظهار می‌کنند که عضو هیچ باشگاهی نیستند {۱۳}.

فنلاند

در فنلاند وزارت آموزش و پرورش و فرهنگ^۱ مسئول ایجاد شرایط مساعد برای ورزش و فعالیت بدنی و هماهنگی و توسعه سیاست‌های ورزشی است (کمیسیون اروپا، ۲۰۲۳). کنفدراسیون ورزش فنلاند با عنوان «والو» (VALO) در سال ۲۰۱۳ تأسیس و گسترش یافت. مهم‌ترین وظیفه این کنفدراسیون ایجاد توازن و هماهنگی میان فدراسیون‌ها و نهادهای مردم‌نهاد ورزش فنلاند است. در نظام ورزش فنلاند سه رکن اساسی وجود دارد که شامل: ۱. نظام داوطلبی ورزش در باشگاه‌های ورزشی، ۲. حمایت بخش دولتی با همکاری شهرداری‌ها و ۳. مشارکت بخش خصوصی است که به خلق فرصت‌های شغلی و رونق ورزش‌های قهرمانی و حرفه‌ای منجر می‌شود.

1. The Ministry of Education and Culture
2. <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/finland/73-sport-youth-fitness-and-physical-activity>
3. The Act on the Promotion of Sports and Physical Activity
4. The Health Care Act
5. The Youth Act
6. Section
7. On the Move Programmes
8. Families on the Move
9. Early Childhood Education and Care on the Move
10. Finnish Schools on the Move
11. Studies on the Move
12. Adults on the Move

از طریق پرداخت مستقیم یارانه و ارائه امکانات ورزشی ارزان قیمت از باشگاه‌های ورزشی حمایت می‌کنند و نقش مهمی در توسعه اقتصاد باشگاه‌های ورزشی ایفا می‌کنند {۱۲}.

در جدول زیر راهکارهای عملیاتی که در سیاست ورزش همگانی فنلاند مشهود است ارائه شده است.

بهداشت و وزارتخانه آموزش و پرورش و فرهنگ به‌طور مشترک گروه راهبری را برای فعالیت بدنی ارتقای سلامت تعیین کرده‌اند. به‌ویژه در مورد جوانان، رویکردهای فرابخشی مورد تأکید است. مدارس و شهرداری‌ها بخش سومی هستند که در اجرای استراتژی ملی مشارکت فعال همکاری دارند (کمیسیون اروپا، ۲۰۲۳). شهرداری‌ها

جدول ۵. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی فنلاند

وجود قوانین مشخص در حوزه افزایش مشارکت ورزشی و فعالیت بدنی {قانون ترویج ورزش و فعالیت بدنی (۲۰۱۵)}
وجود برنامه‌های ملی و اختصاص بودجه (برنامه حرکت)
وجود سازوکار داوطلبی و هماهنگی فرابخشی
نقش شهرداری‌ها به‌عنوان یک رکن اساسی در ارتقای فعالیت بدنی شهروندان
توجه به کیفیت درس ورزش در مدارس و ارتقای فعالیت ورزشی مدارس به میزان ساعت در روز
حمایت از باشگاه‌های ورزشی (از طریق یارانه و ارائه امکانات ارزان)

نحوه تأمین زیرساخت و توزیع بودجه و همچنین بر نقش ورزش مدارس در جهت افزایش فعالیت بدنی و ارتقای سلامت دانش‌آموزان تأکید شده است {۱۵}.

لوکزامبورگ در سال ۲۰۰۶، برنامه عملیاتی^۸ «سالم بخورید، فعال تر باشید»^۹ را برای مقابله با مشکل روبه‌رشد چاقی و سبک زندگی بی‌تحرک (عدم فعالیت بدنی) در جمعیت عمومی آغاز کرد.

این برنامه موسوم به GIMB یک برنامه مشترک بین وزارتخانه‌ای است که توسط چهار وزارتخانه شامل بهداشت،^{۱۰} ورزش،^{۱۱} آموزش، کودکان و جوانان^{۱۲} و امور خانواده^{۱۳} عملیاتی شده است. این برنامه جامع اقدام‌های مشترک را برای بهبود سلامت همه افراد ترویج می‌کند {۱۶}. شورای دولتی در سال ۲۰۱۸، با تمدید برنامه GIMB برای سال ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۵ موافقت کرد. گروه هدف در این طرح جمعیت عمومی است، اما اولویت و تمرکز اصلی بر جوانان است.

لوکزامبورگ

وزارت ورزش متولی اصلی ورزش در لوکزامبورگ است که وظیفه توسعه و تعالی ورزش در همه سطوح را بر عهده دارد. در پیشبرد اهداف ورزشی چندین ساختار مهم شامل کمیته ورزش و المپیک لوکزامبورگ؛^۱ شورای عالی ورزش؛^۲ مدرسه ملی تربیت بدنی و ورزش؛^۳ مؤسسه ملی ورزش^۴ و آژانس ضد دوپینگ لوکزامبورگ^۵ (ALAD) دخیل هستند (وزارت ورزش لوکزامبورگ، ۲۰۲۳).

در لوکزامبورگ یک قانون اختصاصی در مورد ورزش^۷ (۲۰۰۵) در هفت فصل و ۲۳ ماده تصویب شده است که طبق این قانون دولت موظف است که از ورزش به‌منظور کمک به حفظ یا بهبود سلامت مردم در کنار سایر اهداف حمایت کند. در این قانون برای ورزش همگانی به مواردی همچون نقش شهرداری‌ها جهت هماهنگی و سازماندهی ورزش محلی؛

1. Luxembourg Olympic and Sports Committee
2. Conseil Supérieur des Sports
3. National School for Physical Education and Sport
4. National Institute of Sports
5. The Luxembourg Anti-Doping Agency
6. <https://msp.gouvernement.lu/en.html>
7. Loi Concernant Le Sport
8. Action Plan
9. Eat Healthy, Be More Active
10. Ministry of Health
11. the Ministry of Sport
12. the Ministry of Education, Children and Youth
13. Ministry of Family Affairs, Integration and the Greater Region

دستورالعمل ملی برای ارتقای فعالیت بدنی در سالمندان نیز از دیگر برنامه‌های ورزش همگانی است که از طریق باشگاه‌های ورزشی برای سالمندان اجرا می‌شود. همچنین یکی دیگر از برنامه‌ها، **کمپین فعال باشید**^۴ است. این کمپین را کمیسیون اروپا آغاز کرد و از سال ۲۰۱۵ هر سال در لوکزامبورگ به مدت یک هفته از ۲۳ تا ۳۰ سپتامبر برگزار می‌شود. هدف آن تشویق همه شهروندان به شرکت در یک فعالیت ورزشی است (یورو استات، ۲۰۲۱).

یکی دیگر از کمپین‌های موفق سالیانه **کمپین شب ورزش**^۷ است که در سال ۲۰۰۹ سرویس ملی جوانان با همکاری وزارت ورزش در شهرداری‌ها راه‌اندازی کرد. طبق این برنامه در عصر یک روز، به شهروندان فرصت شرکت در ورزش‌های مختلف داده می‌شود. هدف این کمپین بیدار کردن میل به ورزش، ترویج مشارکت ورزشی، همکاری اجتماعی و شناخته شدن بیشتر سازمان‌های ورزشی است.

همچنین در لوکزامبورگ هر ساله وزارت ورزش جهت صدور **گواهینامه ملی ورزش**^۸، به‌عنوان یک مشوق مهم، با کمیسیون‌های مربوط همکاری می‌کند. هر علاقه‌مند به ورزش، این فرصت را دارد که با شرکت در رویدادهای ورزشی متناسب با سن خود، سطح آمادگی خود را آزمایش کند. افراد برای قبولی در گواهینامه ملی ورزش، باید تعداد معینی آزمون (در چهار حوزه: استقامت؛ ورزشکار؛^۹ شنا کردن و دوچرخه‌سواری) را پشت‌سر بگذارد. باین حال، ترکیب دقیق آزمون برای هر فرد به جنسیت و گروه سنی بستگی دارد که به آن تعلق دارد.

در جدول زیر راهکارهای عملیاتی که در سیاست ورزش همگانی لوکزامبورگ مشهود است ارائه شده است.

در لوکزامبورگ یکی از مهم‌ترین برنامه‌های عملیاتی در جهت افزایش فعالیت بدنی نوجوانان و جوانان **توجه به ورزش مدارس** است. **تربیت بدنی در برنامه درسی مدارس ابتدایی و متوسطه اجباری است.** زمان تدریس اختصاص یافته به تربیت بدنی در مدارس، ۲ الی ۳ ساعت در هفته است که معادل ۱۰ درصد از کل زمان تدریس می‌شود. جنبش «**تناسب اندام و سرزندگی**»^۱ یک جنبش ملی در ورزش مدارس است که شامل سه پروژه «**حرکت هوشمندانه**»^۲، «**آموزش دوچرخه‌سواری**»^۳ و «**ارزیابی مهارت‌های حرکتی کودکان و نوجوانان**»^۴ است که هر کدام رشد مهارت‌های حرکتی را در کودکان تا سن ۱۲ سالگی افزایش می‌دهند. برنامه «**حرکت هوشمندانه**» به منظور غنی کردن دروس و روز مدرسه با فعالیت‌های بدنی است که حدوداً ۱۰۰ فعالیت را به معلمان ارائه می‌دهد. برنامه «**آموزش دوچرخه‌سواری**» یک پروژه آموزشی بسیار است که هدف آن توسعه و تقویت مهارت‌های دوچرخه‌سواری در بین دانش‌آموزان است و پروژه «**ارزیابی مهارت‌های حرکتی کودکان و نوجوانان**» نیز به ارزیابی رشد مهارت‌های فیزیکی و حرکتی دانش‌آموزان در کلاس ورزش می‌پردازد. در سطح ملی نیز برنامه‌های متعددی در جهت افزایش فعالیت بدنی عامه مردم به شرح زیر وجود دارد. برنامه‌های مربوط به ترویج فعالیت بدنی در محیط کار مانند **کمپین افزایش آگاهی**^۵ که از سال ۲۰۰۸ در یک بازه زمانی مشخص شروع شده است. این کمپین به‌عنوان یک برنامه ملی برای ترویج رفت و آمد فعال به محل کار (به‌عنوان مثال از طریق پیاده‌روی یا دوچرخه‌سواری)؛ و همچنین به‌عنوان یک برنامه در جهت ارتقای فعالیت بدنی در محل کار است (کمیسیون اروپا، ۲۰۲۳).

جدول ۶. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی لوکزامبورگ

وجود قانون اختصاصی در مورد ورزش (قانون (Loi Concernant Le Sport) ۲۰۰۵)
وجود برنامه جامع ملی در راستای ارتقای ورزش و فعالیت بدنی در همه گروه‌ها
نقش منحصربه‌فرد همکاری‌های بین‌وزارتی و ملی
نقش اصلی شهرداری‌ها در جهت توسعه ورزش محلی
توجه به ورزش دانش‌آموزی (قانون الزام به فعالیت بدنی روزانه)
وجود طرح‌های ملی در مدارس
وجود طرح‌های ملی (طرح ارتقای فعالیت بدنی سالمندان، طرح ملی گواهینامه ورزشی؛ کمپین فعال باشید؛ کمپین افزایش آگاهی؛ کمپین شب ورزش)

1. Fit and Lively
2. Clever Move
3. Bicycool
4. MOBAK
5. Awareness-raising Campaign
6. BeActive
7. The Night of Sport
8. The National Sports Certificate
9. Athleticism

برنامه دولتی ورزش و فعالیت بدنی نزدیک خانه

شامل فراهم کردن امکانات ورزشی در نزدیکی خانه یا ایجاد سهولت در ترکیب فعالیت بدنی با زندگی کاری یا مدرسه است که این برنامه برای تمام رده‌های سنی طراحی شده و سه عنصر اصلی آن عبارت است از:

■ عنصر انگیزه‌دهنده‌های ورزشی^۱ در محله‌ها

انگیزه‌دهنده‌ها (که قبلاً به عنوان «افسران رابط ورزشی» شناخته می‌شدند) در واقع افرادی هستند که وظیفه تحریک و تشویق افراد، بارده‌های سنی مختلف، جهت مشارکت در ورزش و فعالیت بدنی را برعهده دارند. بودجه اضافی برای جذب این افراد در اختیار مقامات شهرداری قرار گرفته است. در سال ۲۰۱۵، ۳۷۱ شهرداری هلندی در این طرح شرکت داشتند. در هلند تقریباً ۴۸۰۰ نفر (تمام وقت و پاره وقت) به عنوان انگیزه‌دهنده ورزشی وجود دارند.

■ عنصر مشوق ورزشی: اعطای اعتبار به پروژه‌های ورزشی

اختصاص کمک‌های مالی (حداکثر برای یک دوره دو ساله) برای باشگاه‌های ورزشی، به شرطی که این باشگاه‌ها با ارگان‌ها و مؤسسه‌های محلی مانند مدارس، مؤسسه‌های مراقبتی، مراکز مراقبت از کودکان و جامعه تجاری همکاری ورزشی کنند. هدف همکاری ورزشی در این پروژه‌ها باید یکی از سه گروه افراد کم تحرک، کودکان دارای اضافه وزن و جوانان در محله‌های کم درآمد باشد.

■ عنصر اشتراک گذاری تخصص

جهت نیل به اهداف «برنامه ورزش و فعالیت بدنی نزدیک به خانه» دولت مرکزی با بخش ورزش و مقامات شهرداری در محله‌های مختلف در مورد فعالیت‌های این برنامه، توافقاتی انجام می‌دهد. این برنامه از تجربیات قبلی استفاده خواهد کرد.

یک برنامه مهم دیگر که دولت راه‌اندازی کرد (۲۰۱۱) «صندوق

حمایت از ورزش جوانان^۱ برای خانواده‌های کم درآمد» است که به منظور ایجاد فرصتی برای فعالیت بیشتر فرزندان خانواده‌های کم درآمد تأسیس شد، وزارت HWS به همراه وزارت امور اجتماعی و اشتغال در سال ۲۰۱۶ مجموعاً ۵ میلیون یورو در اختیار صندوق ورزش جوانان قرار دادند (کمسیون اروپا (۲۰۲۰)؛ اتحادیه مهارت‌های حوزه اروپایی برای ورزش و فعالیت بدنی^۲ (۲۰۱۹)).^۳ در جدول زیر راهکارهای عملیاتی که در سیاست ورزش همگانی هلند مشهود است ارائه شده است.

هلند

وزارت بهداشت، رفاه و ورزش (HWS)^۱ مسئول ترویج و توسعه ورزش در هلند است و توسعه و اجرای سیاست ورزشی نیز در حیطه اختیارات این وزارتخانه است. همچنین این وزارتخانه مسئول حمایت‌های مالی در ورزش است. در هلند قوانین خاصی که به دنبال تنظیم ورزش باشد وجود ندارد و برای حل مشکلات احتمالی باید از قانون کلی هلند استفاده کرد. در نتیجه، سیاست ورزشی این کشور تحت تأثیر مقررات اتحادیه اروپا (EU) و انجمن ورزشی منطقه‌ای و جهانی است. در هلند یک سازمان هماهنگ کننده کلی ورزش با نام «کمیته المپیک هلند»^۲ فدراسیون ورزش هلند، و با نام اختصاری NOC*NSF وجود دارد که تمام فدراسیون‌های ملی، به عنوان فدراسیون‌های وابسته به این سازمان فعالیت و دو هدف؛ مشارکت ورزشی بالا و عملکرد عالی را دنبال می‌کند. در سطوح بعدی ورزش هلند ادارات و شهرداری‌های محلی قرار دارند. شهرداری‌ها نقش بسیار مهمی در جهت توسعه زیرساخت‌های ورزشی دارند. تقریباً ۹۰ درصد بودجه دولتی اختصاص داده شده به ورزش به شهرداری‌ها تعلق می‌گیرد چرا که شهرداری‌ها مسئول سیاست‌های ورزشی محلی و اجرای آن هستند (وزارت بهداشت، رفاه و ورزش، ۲۰۲۳).

در سال ۲۰۱۱ سیاست‌نامه «ورزش و فعالیت بدنی»^۳ منتشر شد و برای یک دوره پنج ساله (۲۰۱۷-۲۰۱۲) دولت را موظف کرد که بر سه عنصر اصلی این سیاست‌نامه یعنی الف) ورزش و فعالیت بدنی محله محور، ب) برتری در ورزش و ج) جاه طلبی المپیک هلند توجه ویژه‌ای داشته باشد. در این سیاست‌نامه اهداف عنصر ورزش و فعالیت بدنی محله محور شامل ایجاد فرصت‌های ورزشی و تحرک بیشتری در محل (مدارس، زمین‌های ورزشی، مکان‌های کاری، مؤسسه‌های بهداشتی و رفاهی)، برطرف کردن موانع برای استفاده از تسهیلات ورزشی و راهنمایی، تقویت منابع انسانی، همکاری بیشتر بخش دولتی و خصوصی، ایجاد امکانات ورزشی در مراکز توانبخشی و توجه به استعدادیابی است.

از جمله برنامه‌های مؤثر دولت در جهت افزایش مشارکت ورزشی و ترویج فعالیت بدنی به شرح زیر است:

1. The Ministry of Health, Welfare and Sports
2. Sport and Physical Activity
3. Sport Motivators

جدول ۷. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی هلند

وجود سیاست‌نامه ورزشی با دوره‌زمانی مشخص
نقش ویژه شهرداری‌ها به عنوان یک رکن اساسی در ارتقای فعالیت بدنی شهروندان
وجود برنامه‌های ملی جهت افزایش مشارکت ورزشی (برنامه ورزش و فعالیت بدنی محله محور)
حمایت مالی از باشگاه‌های ورزشی
تأسیس صندوق حمایت از ورزش جوانان برای خانواده‌های کم‌درآمد (۲۰۱۱)
برطرف کردن موانع استفاده از امکانات ورزشی
توجه به ورزش مدارس

دهه ۲۰۰۰^۷ تنظیم شد. این لایحه به طور کلی همه گروه‌های جمعیتی را مورد توجه قرار داده است، اما به کودکان و نوجوانان به عنوان یک گروه اولویت‌دار توجه کرده است. در این لایحه وظایف و اختیارات دولت، ساختار ورزش و وظایف نظارت بر حمایت‌ها از ورزش مشخص شده است (کمیسون اروپا، ۲۰۲۳).^۸

دولت سوئد در سال ۲۰۱۹ با تأمین بیش از ۲ میلیارد کرون از ورزش، حمایتی قابل توجه کرده است. بودجه دولتی در بخش ورزش را می‌توان تقریباً به سه بخش تقسیم کرد: الف) حمایت سازمانی از کنفدراسیون ورزشی سوئد و فدراسیون‌های ورزشی ملی، ب) یارانه به باشگاه‌های ورزشی محلی براساس میزان فعالیت آنها برای کودکان و نوجوانان و ج) کمک‌های مالی مختلف به فدراسیون‌های ورزشی و باشگاه‌های محلی برای پروژه‌های توسعه ورزشی با زمان‌بندی مشخص {۱۷}.

در سوئد مکانیسم ملی هماهنگی دولتی در سازمان‌دهی ارتقای فعالیت بدنی وجود دارد. آژانس بهداشت عمومی سوئد^۱ در سال ۲۰۱۷ کار گروهی در مورد فعالیت بدنی ارتقادهنده سلامتی^۲ HEPA تأسیس کرد که آگاهی و هماهنگی ملی قوی‌تری برای فعالیت بدنی ارتقادهنده سلامتی (HEPA) ایجاد کرده است. سوئد همچنین مکانیسم‌های هماهنگی دولتی دیگری مانند شورای ملی دوچرخه‌سواری به رهبری اداره حمل‌ونقل سوئد^۳ دارد. همچنین هماهنگی سیاست‌های تفریحی در فضای باز برعهده آژانس حفاظت از محیط زیست سوئد^۴ است و

سوئد

کنفدراسیون ورزش سوئد،^۴ مسئول سازماندهی و ترویج فعالیت‌های ورزشی و همچنین مسئولیت توسعه ورزش در سوئد را برعهده دارد. این کنفدراسیون سازمانی چترگونه است و بیش از ۷۰ فدراسیون ورزشی ملی را نمایندگی می‌کند. سیستم ورزشی سوئد مبتنی بر آرمان‌های داوطلبانه و غیرانتفاعی است.

پارلمان سوئد در سال ۲۰۰۳، تصمیم گرفت برای یک دوره چهارساله به جنبش ورزش سوئد^۵ کمک مالی اضافی ۱۰۰ میلیون یورویی اختصاص دهد که در جهت فعالیت‌های کودکان و جوانان در نظر گرفته شده بود. اهداف این برنامه همکاری با مدارس، تمرکز بر فعالیت‌های دختران، کمک به جنگ با مواد مخدر و کاهش هزینه‌های مشارکت ورزشی بود. برای پیشبرد این برنامه بیش از ۸۰۰۰ باشگاه شرکت کردند و تقریباً ۵۰۰۰۰ فعالیت با هدف فعال کردن تعداد بیشتری از کودکان و نوجوانان در ورزش‌های سازماندهی شده ثبت شد. در واقع باشگاه‌های ورزشی محلی پایه و اساس جنبش ورزشی هستند {۱۷}. در سال ۲۰۰۹ نیز لایحه حمایت دولت از فعالیت‌های ورزشی^۶ براساس لایحه قبلی با عنوان «سیاست ورزشی

۱. در سال ۲۰۱۲ صندوق ورزش جوانان به ۶۶۴۹۴ کودک فرصت ورزشی ارائه کرد.

2. European Sector Skills Alliance for Sport and Physical Activity

3. <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/netherlands/73-sport-youth-fitness-and-physical-activity>

4. The Swedish Sports Confederation

5. Swedish Sports Movement

6. Government Support to Sport Activities

7. A Sports Policy for the 2000s

8. <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/sweden/73-sport-youth-fitness-and-physical-activity>

ارتقا می‌یابد. طبق این دستورالعمل محیط و حیاط مدرسه باید به گونه‌ای طراحی شود که پاسخگوی نیاز سنین مختلف باشد و محیطی برای ترویج ورزش کودکان و نوجوانان باشد. در این دستورالعمل فضاهای آزاد بزرگ برای بازی و مسیرهای مناسب برای رفت و آمد دانش‌آموزان به مدرسه با پای پیاده یا با دوچرخه مورد توجه قرار گرفته است.

– دستورالعمل ملی پیشگیری و درمان سبک زندگی ناسالم
این دستورالعمل‌ها، به منظور جلوگیری از مرگ‌های زودرس و ارتقای سلامت روان و رفاه برای همه سنین (به ویژه سالمندان)، اقدام‌های علمی را برای تغییرات رفتاری افرادی که دارای سبک زندگی ناسالم هستند ارائه می‌کنند. دستورالعمل‌های فعلی بر فعالیت بدنی تمرکز دارند. شورای ملی بهداشت و رفاه^۷ سوئد مسئول حمایت از این دستورالعمل‌ها (۲۰۱۸ تا ۲۰۲۱) بوده است. در سوئد دستورالعمل‌های ملی به طور مرتب بررسی و به روز می‌شوند (یورواستات،^۸ ۲۰۲۱). در جدول زیر راهکارهای عملیاتی که در سیاست ورزش همگانی سوئد مشهود است ارائه شده است.

انجمن همکاری شورای شهرهای پایدار نیز در ارتقای فعالیت بدنی اثرگذارند.

برخی سیاست‌ها یا برنامه‌های اجرایی ملی برای ارتقای فعالیت بدنی مرتبط با سلامتی در سوئد عبارتند از:

استراتژی ۲۰۲۵ برای ورزش سوئد^۵

این استراتژی رویکرد جدیدی به ورزش برای همه گروه‌های سنی ارائه می‌کند. این برنامه به جای تأکید بر نتیجه‌گرایی بر شادی^۶ و رشد و تکامل ناشی از ورزش تأکید می‌کند. در این برنامه بر نقش اتحادیه‌ها و انجمن‌های ورزشی جهت نیل به اهداف این استراتژی تأکید شده است.

همچنین در سوئد دستورالعمل‌های ویژه‌ای درباره ارتقای فعالیت بدنی به شرح زیر وجود دارد:

– دستورالعمل برای مدارس و پیش دبستانی‌ها – معماری و محیط بیرون

هدف این دستورالعمل ایجاد محیط‌های مدرسه و پیش دبستانی پایدار و در دسترس است که در محیط آن یادگیری، فعالیت بدنی و سلامتی

جدول ۸. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی سوئد

وجود قانون‌های حمایتی (مانند قانون حمایت دولت از فعالیت‌های ورزشی (۲۰۰۹)؛ و قانون سیاست ورزشی دهه ۲۰۰۰)
توجه به باشگاه‌های ورزشی محلی پایه
وجود مکانیسم ملی هماهنگی دولتی
اختصاص بودجه قابل توجه
وجود استراتژی‌های ملی (مانند استراتژی ۲۰۲۵ برای ورزش سوئد)
توجه ویژه به کودکان و نوجوانان به عنوان یک گروه اولویت‌دار
توجه به ورزش مدارس (وجود طرح‌ها و برنامه‌های ملی در این زمینه)

1. The Public Health Agency of Sweden
2. Health-enhancing Physical Activity
3. The Swedish Transport Administration
4. The Swedish Environmental Protection Agency
5. Strategy 2025 for Swedish Sports
6. Joy
7. The National Board of Health and Welfare
8. Eurostat

مورد ورزش^۷ با وزارت فرهنگ دست یافتند: طبق این توافق نامه سازمان‌های چترگونه و باشگاه‌های غیرانتفاعی باید مبتنی بر استراتژی «۲۵-۵۰-۷۵» اقدام کنند. این سیاست‌ها شامل موارد زیر است:

- تقویت جنبش ورزشی با تمام تنوع آن
- تقویت فرصت‌ها برای عامه مردم با تمرکز ویژه بر کودکان و جوانان برای شرکت در ورزش (به‌طور مثال در دانمارک مدارس دولتی براساس قانون موظفند که برنامه حداقل ۴۵ دقیقه فعالیت بدنی در روز را در مدارس ابتدایی بگنجانند. در واقع در مدارس دانمارک فعالیت بدنی از پایه اول تا نهم اجباری است).

- حمایت از فرهنگ ورزش در انجمن‌ها
- ایجاد یک محیط غنی ورزشی برای نخبگان در دانمارک
- مبارزه با دوپینگ به‌طور گسترده و در همه سطوح به‌ویژه در سطح نخبگی (اتحادیه مهارت‌های حوزه اروپایی برای ورزش و فعالیت بدنی، ۲۰۱۹).

همچنین در سال ۲۰۱۶، یک توافق نامه سیاسی با عنوان «اهداف سیاست ورزشی دانمارک»^۸ بین طرفین توافق نامه ۲۰۱۴ ایجاد شد. این توافق نامه شش حوزه تمرکز را در ورزش ایجاد کرد که اولین هدف آن توجه به ورزش برای همه (ورزش همگانی) بود که جهت نیل به این هدف همه گروه‌های جامعه باید فرصت شرکت در تمرین و ورزش را داشته باشند. همچنین دولت دانمارک در سال ۲۰۱۷، تصمیم گرفت با ایجاد سه گروه کاری با نمایندگان وزارتخانه‌ها و ذی‌نفعان مختلف، از استراتژی حرکت برای زندگی^{۱۰} حمایت کند. این کار گروه‌ها چهار طرح جدید ورزشی را به شرح زیر ارائه کرده‌اند:

الف) مشارکت اجتماعی در جوامع محلی از طریق ورزش؛^{۱۱} هدف طرح این بود که براساس سیستم داوطلبی، پذیرش و مشارکت اجتماعی افراد از طریق ورزش‌های متنوع بالا رود.

ب) طرح تجویز ورزش در جامعه؛^{۱۲} هدف این طرح تجویز ورزش به افراد با وضعیت پزشکی خاص (مانند چاقی، دیابت و...) بود.

ج) استراتژی ملی ورزش‌های الکترونیکی؛ این طرح با ترکیب ورزش‌های الکترونیکی و فعالیت به دنبال فعال کردن افراد بود.

د) طرح شبکه مدرسه؛ هدف این طرح تقویت شبکه مدرسه جهت فعال کردن بیشتر دانش‌آموزان بود {۱۹}. همچنین کمیته مالی در

دانمارک

ورزش در دانمارک برخلاف بسیاری از کشورهای دیگر در سه سازمان چترگونه^۱ اصلی سازماندهی شده است که اهداف، ساختارها و ایدئولوژی‌های متفاوتی دارند. این سه سازمان عبارتند از: کمیته ملی المپیک و کنفدراسیون ورزش دانمارک (DIF)، انجمن ژیمناستیک و ورزش دانمارک (DGI) و فدراسیون ورزش شرکتی دانمارک^۲ (DFIF).

انجمن‌های ژیمناستیک و ورزش دانمارک (DGI) سازمانی است که بر توسعه و ارتقای «ورزش همگانی»^۳ تمرکز دارد. فدراسیون ورزش شرکتی دانمارک (DFIF) نیز ۸۰ انجمن ورزشی مربوط به شرکت‌های محلی دارد. این فدراسیون بر فعالیت ورزشی کارکنان شرکت‌ها تمرکز دارد.

در دانمارک طبق قانون تخصیص حمایت‌های مالی به آموزش غیررسمی بزرگسالان و فعالیت‌های جوانان،^۴ شهرداری‌ها ملزم به حمایت از انجمن‌های اوقات فراغت، فرهنگی و ورزشی هستند. بنابراین آنها نقش عمده‌ای در ورزش‌های محلی دارند.

علاوه بر سه سازمان ورزشی چترگونه، شش سازمان نیمه‌دولتی دیگر به‌عنوان بخش واسطه‌ای بین دولت (وزارت فرهنگ)^۵ و تشکیلات این سه سازمان فعالیت می‌کنند. با توجه به ساختار ورزش دانمارک می‌توان گفت سیستم ورزشی این کشور به‌دلایل: وجود سه سازمان چترگونه؛ وجود سازمان متولی «ورزش همگانی»؛ وجود مؤسسه‌های نیمه‌دولتی^۶ به‌عنوان سازمان میانجی در اداره ورزش؛ و وجود سیستم حمایت مالی در سطح محلی و ایالتی با سیستم‌های ورزشی در اکثر کشورهای اروپایی متفاوت است. بنابراین می‌توان اظهار نمود ویژگی بارز سیستم ورزش دانمارک یک نظام داوطلبانه متشکل از شبکه‌ای از سازمان‌های غیرانتفاعی شامل باشگاه‌ها، سازمان‌های منطقه‌ای، فدراسیون‌های ورزشی ملی و سازمان‌های ملی است {۱۸}.

احزاب سیاسی براساس استراتژی «۲۵-۵۰-۷۵» که DIF و DGI در سال ۲۰۱۴ تنظیم کرده است، به «توافق سیاسی در

1. Umbrella Organization
2. Danish Federation of Company Sport
3. Sport for All
4. the Act on the Allocation of Financial Support to Non-formal Adult Education and Youth Activities
5. Ministry of Culture
6. Semi-governmental Institutions
7. Political Agreement on Sport
8. منظور از اعداد مورد اشاره در استراتژی این است که تا سال ۲۰۲۵، ۵۰ درصد از جمعیت باید عضو یک باشگاه ورزشی غیرانتفاعی باشند و ۷۵ درصد نیز باید فعالیت بدنی داشته باشند.
9. The Danish Sports Policy Aims
10. Move for Life Strategy
11. Inclusion in Local Communities Through Sports
12. Exercise and Community on Prescription

به صورت رایگان یا با هزینه جزئی فراهم کنند.

علاوه بر قوانین کلی، برخی قوانین نیز در خصوص ورزش به شرح زیر وجود دارد؛ **قانون ارتقای ورزش نخبگان**^۳، که مبنای قانونی تأسیس سازمان دانمارک تیم^۴ است. **قانون ترویج ورزش بدون دوپینگ**^۵ که شامل احکامی برای اهداف ضد دوپینگ دانمارک با هدف مبارزه با دوپینگ در ورزش است و **قانون ممنوعیت استفاده از برخی مواد نیروزا** که شامل احکامی است که خرید، فروش و تولید برخی مواد نیروزا را ممنوع می کند. این قوانین برای همه سازمان ها و باشگاه های ورزشی از سطح ایالتی تا سطح محلی اعمال می شود {۱۸}.

در جدول زیر راهکارهای عملیاتی که در سیاست ورزش همگانی دانمارک مشهود است ارائه شده است.

پارلمان دانمارک در سال ۲۰۲۱ با تمدید و در نتیجه ادامه توافق «اهداف سیاست ورزشی دانمارک» برای سال ۲۰۲۶-۲۰۲۱ موافقت کرد. علاوه بر استراتژی های مورد اشاره در زمینه ورزش، در قانون اساسی دانمارک برخی قوانین مختص ورزش و برخی قوانین غیر اختصاصی درباره ورزش وجود دارد که به سود ورزش از آنها استفاده می شود.

قانون تخصیص حمایت های مالی به آموزش غیر رسمی بزرگسالان و فعالیت های جوانان^۱ - که گاهی اوقات از آن به عنوان «**قانون اوقات فراغت**»^۲ یاد می شود - مهم ترین قانون در سطح محلی است که به نفع ورزش از این قانون استفاده می شود. طبق این قانون بیش از ۸۰ درصد از کل هزینه های عمومی ورزش از سوی شهرداری ها تأمین می شود. بنابراین شهرداری ها موظفند امکانات مورد نیاز باشگاه های ورزشی و سایر انجمن های تفریحی داوطلبانه را

جدول ۹. راهکارهای برگرفته از سیاست ورزش همگانی دانمارک

وجود توافق نامه سیاستی بین مجلس و وزارت فرهنگ در زمینه ورزش (مانند توافق نامه سیاسی در مورد ورزش (۲۰۱۴)؛ توافق نامه اهداف

سیاست ورزشی دانمارک (۲۰۱۶)

وجود سازمان چترگونه برای ورزش همگانی

وجود قوانین اختصاصی و قوانین غیر اختصاصی به سود ورزش

وجود استراتژی های ملی (مانند استراتژی ۲۵-۵۰-۷۵، و استراتژی حرکت برای زندگی)

وجود طرح های ملی (طرح مشارکت، طرح تجویز فعالیت بدنی، استراتژی ملی ورزش های الکترونیکی)

نقش اصلی و قابل توجه شهرداری ها جهت توسعه ورزش همگانی

توجه به باشگاه های ورزشی محلی پایه و توجه به سیستم داوطلبی

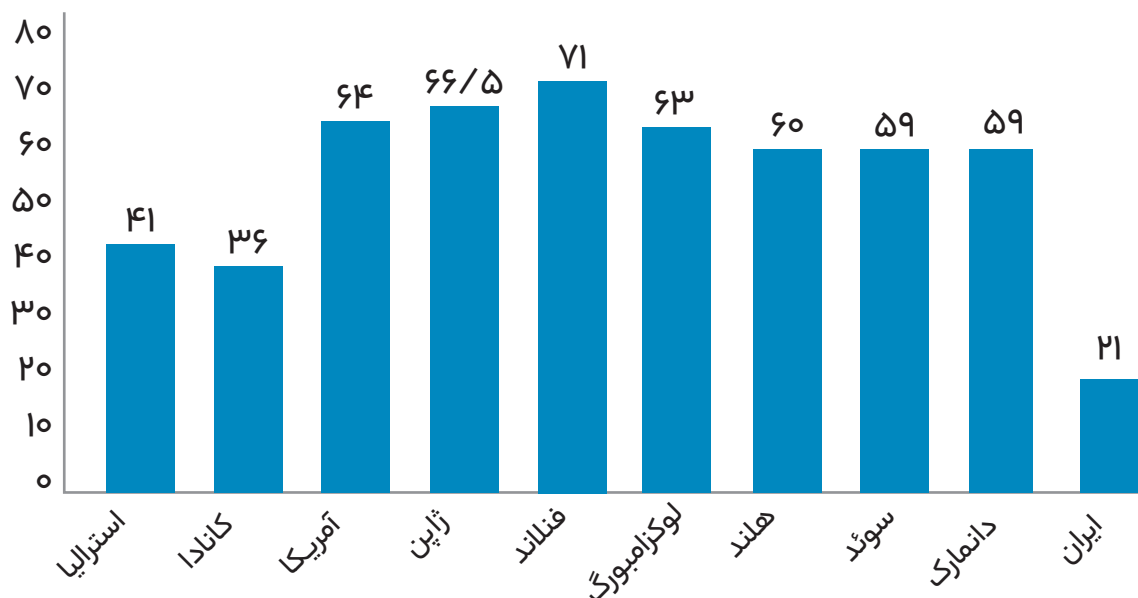
تحلیل نتایج حاصل از مطالعه تطبیقی

در نمودار زیر درصد مشارکت ورزشی کشورها آورده شده است. نکته قابل توجه این است که با عنایت به پراکندگی قاره ای کشورهای یک سیستم ارزیابی واحد برای تعیین درصد مشارکت ورزشی کشورها وجود ندارد؛ چرا که ممکن است استانداردهای مورد نظر جهت تعریف مشارکت ورزشی در هر کشوری متفاوت باشد. در نمودار زیر درصد مشارکت ورزشی پنج کشور اروپایی (فنلاند، لوکزامبورگ، هلند، سوئد و دانمارک) براساس گزارش کمیسیون اروپا (۲۰۲۲) و درصد

مشارکت ورزشی در سایر کشورها (آمریکا، استرالیا، ژاپن، کانادا و ایران) توسط آخرین گزارش های ملی در سال ۲۰۲۱ ارائه شده است. همچنین قابل ذکر است که در ایران گزارش ملی واحدی برای برآورد میزان مشارکت ورزشی افراد جامعه، در چند سال اخیر، ارائه نشده است. طبق گزارش مرکز پژوهش های مجلس (۱۳۹۸) میزان مشارکت ورزشی براساس آخرین آمار وزارت ورزش و جوانان ۲۱ درصد گزارش شده است که آمار اعلام شده در این گزارش مبنای مقایسه قرار گرفت.

1. The Act on the Allocation of Financial Support to Non-formal Adult Education and Youth Activities
2. Leisure Act
3. The Act on the Promotion of Elite Sports
4. Team Denmark
5. The Act on the Promotion of Doping-free Sport

نمودار ۱. مقایسه میزان مشارکت ورزشی در کشورهای منتخب و ایران بر حسب درصد

همچنین نتایج حاصل از تطبیق راهکارهای عملیاتی توسعه ورزش همگانی در کشورهای منتخب نشان می‌دهد که در همه کشورهای کودکان و جوانان جزو اولویت هستند و به همین دلیل در هر ۹ کشور توجه ویژه‌ای به ورزش دانش آموزی شده است. در کشورهایی مثل استرالیا و ژاپن طرح همگانی کردن یک ورزش در مدارس اجرا شده است (طرح شنا برای دانش آموزان استرالیایی و طرح هنرهای رزمی برای دانش آموزان ژاپنی). همچنین به نظر می‌رسد اختصاص بودجه قابل توجه در بسیاری از کشورها (مانند استرالیا، کانادا، آمریکا، فنلاند، سوئد و هلند)، جهت ایجاد و حفظ زیرساخت‌ها و افزایش دسترسی پذیری و افزایش سرانه اماکن ورزشی، یکی از مؤلفه‌های بسیار مهم در جهت توسعه ورزش همگانی است. وجود مشوق‌ها و طرح‌های ملی نیز در کشورهایی چون استرالیا، آمریکا، ژاپن، لوکزامبورگ و سوئد در جهت ترویج ورزش همگانی قابل توجه است. به‌طور کلی، با تطبیق مطالعات صورت گرفته در کشورهای منتخب سیاست‌ها و قوانینی که با هدف ترویج ورزش همگانی یا «ورزش برای همه» وضع شده است، معمولاً بر چند حوزه کلیدی تمرکز دارد:

الف) زیرساخت: حصول اطمینان از اینکه امکانات کافی برای همه از جمله زنان، افراد دارای معلولیت، افرادی که در روستاها زندگی می‌کنند و افراد جوامع کم‌درآمد در دسترس هستند. این امر می‌تواند شامل سرمایه‌گذاری در مراکز ورزشی جدید یا بهبود مراکز موجود و

نتایج حاصل از تطبیق ابزارهای قانونی و سیاستی ترویج ورزش همگانی در کشورهای منتخب نشان می‌دهد که تقریباً در همه کشورهای به‌غیر از آمریکا سیاست‌های ورزش همگانی از بالاترین نهاد ورزشی حاکم نشئت می‌گیرد. به‌طوری که در کشورهایی مانند ژاپن، کانادا و دانمارک سازمان متولی ورزش همگانی یک سازمان مستقل با سازوکار ملی است. در اکثر کشورها مانند کانادا، ژاپن، فنلاند، لوکزامبورگ، سوئد و دانمارک در باره ترویج ورزش و فعالیت ورزشی قانون مشخص وجود دارد. بنابراین دسترسی پذیری به ورزش و افزایش مشارکت ورزشی در کشورهای موفق، با استفاده از سازوکارهای فربخشی و ملی ارتقا یافته است. به‌طور مثال در کشورهای اروپایی به‌ویژه فنلاند، لوکزامبورگ، هلند و دانمارک، مطابق با وظایف قانونی، شهرداری‌ها ملزم هستند که در جهت توسعه ورزش در بین شهروندان برنامه‌های ملی را عملیاتی کنند.

در کشورهای اروپایی به‌ویژه فنلاند، هلند، سوئد و دانمارک و همچنین در کشور ژاپن به باشگاه‌های ورزشی محلی توجه ویژه‌ای شده است. بنابراین یکی از عوامل بسیار مهم در جهت ترویج ورزش همگانی توجه به باشگاه‌های محلی است تا بتوانند خدمات ورزشی را ارزان‌تر ارائه دهند. همچنین در همه کشورهای به‌غیر از آمریکا برنامه‌های ملی در جهت توسعه ورزش همگانی با زمان‌بندی مشخص وجود دارد.

ترویج فعالیت بدنی و مشارکت ورزشی^۱ شامل (فعال کردن جامعه؛^۲ ایجاد محیط فعال^۳ - توجه به فضاها و اماکن موجود - فعال کردن افراد^۴ و ایجاد اراده در جهت فعال کردن حاکمیت^۵) توجه شده است. وجود این برنامه‌ها در واقع تعیین کننده سیاست‌ها و راهبردهاست و اکثر این برنامه‌ها از حمایت قانونی برخوردارند و ضمانت اجرایی دارند. همچنین وجود قانون مشخص سبب شده است که دسترسی پذیری به ورزش و مشارکت ورزشی در کشورهای موفق، با به جریان انداختن سازوکارهای فرابخشی و ملی ارتقا یابد.

■ یکی دیگر از نکات بسیار مهم در جهت اجرایی کردن سیاست‌های مرتبط با ورزش همگانی استفاده از ابزارهای مناسب مانند تدوین طرح‌های ویژه است. اعطای گواهینامه ملی ورزش، اعطای تسهیلات یا کمک‌های بلاعوض و یارانه ورزشی، راه‌اندازی کمپین‌های ورزشی، طرح‌های ویژه مدارس و تحقق ورزشی که برای همه در دسترس باشد از جمله طرح‌هایی است که در اغلب کشورها به صورت موفق اجرا شده است.

محورهای پیشنهادی:

مطابق با بررسی‌های تطبیقی صورت گرفته راهکارها و ابزارهای سیاستگذاری ترویج و تعمیم ورزش همگانی به شرح زیر پیشنهاد می‌شود:

■ تدوین قانون مشارکت ورزشی،

■ تدوین برنامه و طرح‌های ملی تقنینی و عملیاتی به شرح زیر:

■ تدوین برنامه ملی فعالیت بدنی با چشم‌انداز مشخص،

■ طرح ملی یادگیری یک ورزش خاص (مانند شنا) برای نوجوانان،

■ طرح ملی ورزش مهارتی رایگان (در محلات، ادارات و دانشگاه‌ها)،

■ طرح ملی ورزش بانوان و سالمندان،

■ تدوین بسته تقنینی پایش فعالیت بدنی،

■ اقدام‌های حمایتی در راستای تنظیم تخفیف یا معافیت بیمه‌ای باشگاه‌ها و اماکن ورزشی.

افزایش دسترسی پذیری این اماکن باشد.

ب) آموزش: گنجاندن تربیت بدنی در برنامه درسی مدرسه و ترویج فواید ورزش و فعالیت بدنی برای عامه مردم صورت گیرد.

ج) مشوق‌های مالی: ارائه یارانه یا معافیت‌های مالیاتی برای عضویت در باشگاه‌های ورزشی، به‌ویژه برای افراد و خانواده‌های کم‌درآمد.

د) برنامه‌ها: شروع برنامه‌هایی با هدف جمعیتی خاص مانند سالمندان، کودکان، زنان و افراد دارای معلولیت.

به عبارت دیگر در همه کشورهای موفق برای ترویج ورزش همگانی توجه همه‌جانبه‌ای به حوزه‌های مختلف همچون زیرساخت، آموزش، مشوق‌های مالی و برنامه‌ها شده است. بنابراین در تحلیل رویکردهای سیاستی کشورهای منتخب گزاره‌های زیر قابل استخراج است:

■ در کشورهای موفق سیاستگذاری‌ها در حوزه ورزش با اولویت ورزش همگانی است (اختصاص بودجه قابل توجه) و ستون و محور ورزش همگانی نیز ورزش دانش آموزی و ورزش باشگاهی محلی است. در واقع کشورهای موفق با آموزش توانسته‌اند ورزش را به یک فرهنگ تبدیل کنند.

■ از دیگر سیاستگذاری‌های کلان در کشورهای موفق توجه به ورزش گروه‌های کم‌تحرک از جمله زنان، کودکان و سالمندان است از این رو در اکثر کشورهای موفق سهم بیشتری از بودجه‌های دولتی صرف ورزش همگانی شده است.

■ در اغلب کشورها، سیاستگذاری‌ها به صورت ملی و از بالاترین نهاد ورزشی حاکم اتخاذ شده اما اجرای این سیاست‌ها از طریق مجاری محلی به‌ویژه شهرداری‌ها صورت گرفته است. از آنجاکه شهرداری‌ها فضاهای باز مانند پارک‌ها، بوستان‌ها و فضاهای ورزشی شهری را در اختیار دارند بنابراین هنر کشورهای موفق در زمینه ترویج مشارکت ورزشی فعال کردن این واحدهای مدیریت شهری در جهت فراهم نمودن خدمات ورزشی ارزان و در دسترس است.

■ وجود قانون مشخص و وجود برنامه با اهداف، چشم‌اندازها و استانداردها از دیگر معیار مشترک اغلب کشورهای موفق بود. در برنامه‌های ملی بیشتر کشورها به‌طور اختصاصی به مؤلفه‌های اصلی

1. The Boston Consulting Group. Intergenerational Review of Australian Sport 2017 SportAustralia 2017 [cited 2020 26 April]. Available from: https://www.sportaus.gov.au/__data/assets/pdf_file/0011/660395/Intergenerational_Review_of_Australian_Sport_2017.pdf
2. Hughes D., Saw R., Perera NK., Mooney M., Walleth A., Cooke J., Coatsworth N., Broderick C. The Australian Institute of Sport Framework for Rebooting Sport in a COVID-19 Environment. *Journal of Science and Medicine in Sport*. 2020 Jul 1;23(7):639-63.
3. Willem A., Girginov V., Toohey K. Governing Bodies of Sport as Knowledge Brokers in Sport-for-All Communities of Practice. *Sport Management Review*. 2019 No. 1;22(5):584-99.
۴. مرادی، مهدی؛ شجاع، رضا؛ سوری، رحمان. تحلیل وضعیت مشارکت ورزش همگانی در ایران و تبیین چالش‌ها و موانع کلان. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ، ۱۳۹۸، ش. م. ۱۶۷۸۰.
5. <https://www.isna.ir/news/1401051511296>
6. <https://www.isna.ir/news/1401020200511>
7. <https://dolat.ir/detail/398537>
۸. مرادی، مهدی. تحلیل و ارزیابی محتوایی برنامه‌های ششگانه توسعه در حوزه تربیت بدنی و ورزش (الزامات و ملاحظات جهت تدوین برنامه هفتم توسعه). مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ، ۱۴۰۱، ش. م. ۱۸۸۴۲.
9. <https://www.who.int/news/item/22-11-2019-new-who-led-study-says-majority-of-adolescents-world-wide-are-not-sufficiently-physically-active-putting-their-current-and-future-health-at-risk>
10. European Commission (2022), Special Eurobarometer SP525 : Sport and Physical Activity, <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2668> (accessed on 23 September 2022).
11. Dionigi, R. A., & Gard, M. *Sport and Physical Activity Across the Lifespan*. Springer, (2018).
۱۲. مجدآرا، علی؛ شجاع، رضا؛ محمدی رثوف، مصطفی. گفتمان ورزش همگانی در نظام بین‌الملل (تطبیق دستاوردهای ورزش همگانی کشورهای جهان با رویکرد توسعه همگانی در ورزش ایران). نشر تهران؛ فدراسیون ورزش‌های همگانی، ۱۳۹۷، ص ۴۵۲ و ۴۵۳.
13. Miede, C. The organization of Sport in Europe. A patch-work of institutions, with few shared points. In C. Sobry (Ed.), *Sports Governance in the World: A Socio-historic Approach*. (Sport Social Studies, pp. 17–67). Paris: Le Manuscrit, (2011).
14. Scheerder, A. W., & Claes, E. Sport Policy Systems and Sport Federations. A Cross-national Perspective, (2017), 263-282.
15. Recueil de législation. Sommaire sport. Loi du 3 août 2005 Concernant le Sport (No. 131, 17 août 2005). Luxembourg: Service Central de Législation; 2005 (in French) (<http://www.legilux.public.lu/leg/a/archives/2005/0131/a131.pdf>, accessed 14 August 2015).
16. <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/luxembourg/73-sport-youth-fitness-and-physical-activity>
17. Bjärsholm, D., & Norberg, J. R. Swedish Sport Policy in an Era of Neoliberalism: An Expression of Social Entrepreneurship?. *Frontiers in Sports and Active Living*, (2021), 3, 715310.
18. Scheerder, J., Willem, A., & Claes, E. (2017). *Sport Policy Systems and Sport Federations, A Cross-National perspective*. Palgrave Macmillan. DOI 10.1057/978-1-137-60222-0_1.
19. <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/denmark/73-sport-youth-fitness-and-physical-activity>

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ (۴ خط) صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir